

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Trestná činnost mladistvých v regionu Znojmo

Bakalářská práce

Vedoucí práce:
Mgr. Pavel Vácha

Autor práce:
Alice Svobodová

2011

ABSTRAKT

Problematika delikvence mládeže je jednou z klíčových oblastí, na kterou je zaměřena pozornost kriminologů i celé společnosti. I přes veřejnou debatu tohoto problému roste mezi mládeží brutalita, extremismus i závislost na drogách. Kriminalita dětí a především mladistvých se postupem času stále výrazněji stává společensky závažným problémem.

Tématem bakalářské práce je trestná činnost mladistvých v regionu Znojmo. V práci se budu zabývat vývojem kriminality mladistvých ve znojemském regionu a v České republice v letech 2005-2009.

V teoretické části se budu zabývat kriminogenními faktory, které působí na vznik trestné činnosti mladistvých. Zaměřím se především na vliv rodiny, dědičnosti, školy, vrstevníků a médií. Dále se zaměřím na druhy trestné činnosti, kterých se mladiství pachatelé dopouštějí. Další kapitola je věnována způsobu represe kriminality mladistvých. V závěru teoretické části je rozebrána prevence kriminality ve Znojmě.

V praktické části bakalářské práce je proveden rozbor a vyhodnocení statistických dat za účelem zjištění trestné činnosti mladistvých v rámci České republiky a regionu Znojmo za období let 2005 – 2009. Jako zdroje byla použita data z policejních statistik ministerstva vnitra ČR, data z policejního územního odboru Znojmo, Českého statistického úřadu a z dokumentace odboru sociálně-právní ochrany dětí. Výsledná data byla pro lepší srovnatelnost převedena na stejnou měřitelnou jednotku index trestné činnosti.

ABSTRACT

The issue of juvenile delinquency is one of the key areas on which the attention of criminologists and the entire society is focused. Despite the public debate over this issue, brutality among the youth, extremism and drug addiction are growing. Child crime, and especially that of juveniles, is becoming, to an increasing extent, a socially significant problem over time.

The topic of the thesis is juvenile crime in the Znojmo region. The thesis will deal with the development of juvenile delinquency in the Znojmo region and in the Czech Republic in 2005-2009.

In the theoretical part, I will deal with crime-producing factors that affect the emergence of juvenile delinquency. I will focus primarily on the influence of family, inheritance, schools, peers and media. Furthermore, I will focus on the types of the crimes that are committed by juvenile offenders. Another chapter is devoted to the methods of repressing juvenile delinquency. At the end of the theoretical part, the crime prevention in Znojmo is discussed.

The practical part of the thesis analyzes and evaluates statistical data in order to find out about juvenile crime in the Czech Republic and in the Znojmo region for the period of 2005 - 2009. The data resources used include the following: police statistics from the Ministry of Interior of the Czech Republic, the regional police department in Znojmo, the Czech Statistical Office, and the documentation from the department of social and legal protection of children. To facilitate comparison, the resulting data was converted to the same measurable unit, i.e. the crime index.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Význam substitučních programů v systému léčby drogových závislostí“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1988 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 15. 8. 2011.

.....

podpis studenta

Poděkování

Moje poděkování patří Mgr. Pavlu Váchovi za odborné vedení této práce. Velké díky patří mému poradci Františku Adamcovi za podporu a pomoc. Dále také tímto děkuji všem pracovníkům zařízení, ze kterých jsem čerpala informace. Mé díky rovněž patří mé rodině za neutuchající podporu.

Obsah

ÚVOD.....	8
1 SOUČASNÝ STAV	9
1.1 Vymezení základních pojmů	9
1.2 Kriminogenní faktory	11
1.2.1 Vliv rodiny	11
1.2.2 Vliv dědičnosti	13
1.2.3 Vliv školy	13
1.2.4 Vliv vrstevnických skupin	15
1.2.5 Vliv médií	16
1.3 Represe kriminality mladistvých	23
1.3.1 Výchovní opatření	24
1.3.2 Ochranná opatření	24
1.3.3 Trestní opatření	25
1.4 Prevence	25
1.4.1 Dělení prevence kriminality	26
1.4.2 Struktura prevence kriminality	27
1.4.3 Preventivní programy v regionu Znojmo	28
2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	33
2.1 Cíl práce	33
2.2 Hypotézy	33
3 METODIKA.....	34
3.1 Použitá metoda a technika sběru dat	34
3.2 Charakteristika zkoumaného souboru	34
4 VÝSLEDKY	36
4.1 Trestná činnost mladistvých v roce 2005	38
4.2 Trestná činnost mladistvých v roce 2006	42
4.3 Trestná činnost mladistvých v roce 2007	46
4.4 Trestná činnost mladistvých v roce 2008	50
4.5 Trestná činnost mladistvých v roce 2009	54

5 DISKUZE	58
6 ZÁVĚR	61
7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	63
8 KLÍČOVÁ SLOVA.....	66

ÚVOD

Trestná činnost mladistvých je specifickým druhem trestné činnosti, jejíž kořeny a důsledky jsou pro společnost z dlouhodobého hlediska velmi závažné a značí budoucnost. Proto jsem se ve své práci zabývala právě touto problematikou.

Práce je strukturována do teoretické a praktické části. V teoretické části jsou rozebrány základní pojmy spadající do oblasti bakalářské práce, zejména pak s přihlédnutím k aktuálnímu stavu problematiky. Důležité jsou zejména příčiny vzniku trestné činnosti (kriminogenní faktory). Bez povšimnutí nezůstává ani oblast didaktiky trestné činnosti a metodiky jejího dělení. Na to navazující oblastí se pak stávají preventivní a represivní opatření vůči mladistvým delikventům. V neposlední řadě je rovněž popsáno, jak takové trestné činnosti předcházet, tedy je pojednáno o preventivních programech, a to nejdříve obecně, posléze přímo v oblasti Znojemska, včetně institucí, které je provozují.

Praktická část se pak věnuje cílům a hypotézám práce. Hypotézy práce jsou zvoleny tak, jak se jeví daný parametr v současné době na Znojemsku, jak jej lidé popisují, jak jej cítí. Hypotézami tedy je, že dominující trestnou činností je majetková trestná činnost, že chlapci páchají trestnou činností častěji než dívky a že v regionu Znojma je kriminalita mladistvých podprůměrná. Cílem práce je pak zmapovat výskyt trestné činnosti mladistvých v regionu Znojma.

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Vymezení základních pojmů

Mladistvého definuje zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů takto: „mladistvým je ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.“

Provinění je vymezeno jako „trestný čin spáchaný mladistvým“ (Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže).

Kriminalita je porušení společensky přijaté normy. Kriminálním jednáním je i činnost, která je v rozporu s platným zákonem. Kriminalita ohrožuje základní společenské normy a práva jednotlivce. Kriminalita se dá také definovat jako opakované projevování kriminálního chování (Schavel a kol., 2010).

Delikvence je právním termínem. Je to chování, kterým je porušován právní řád jedincem, který má již právní odpovědnost. Juvenilní delikvencí je označována trestná činnost mladistvých (Kříž, 2004).

Asociální chování je chování „nespolečenské, které neodpovídá mravním normám dané společnosti, nedosahuje však ještě úrovně ničení společenských hodnot jako u chování antisociálního“ (Hartl in Sochůrek, 2009). Asociálním chováním bývá jednání, které nemá sociální charakter a nemusí být kriminální.

Disociální chování je chování „společensky nepřizpůsobivé, nepřiměřené, bez výrazné nenávisti“ (Hartl in Sochůrek, 2009). Tito lidé mohou jednat protispočensky, ale dokáží respektovat sociální normy.

Antisociální chování je „uvědomované protispočenské chování kriminálního charakteru. Protispočenské chování zahrnuje veškeré protispočenské jednání dané trestním řádem společnosti“ (Hartl in Sochůrek, 2009). Toto jednání je zaměřeno proti společnosti, normám a hodnotám.

Sociální patologie je souhrn označení nezdravých a obecně nežádoucích společenských jevů. Sociální patologii můžeme brát za jedno z odvětví sociologie, které zavedl H. Spencer. V současnosti bývá tento pojem nahrazován termínem sociální

deviace. Tyto dva pojmy se ovšem liší. Sociálně patologické jevy jsou jen negativního charakteru. Zatímco deviantní jevy jsou i pozitivní (abstinence) (Fišer, 2009).

Sociální deviací rozumíme či označujeme každé sociální chování (individua nebo skupiny), které porušuje nějakou sociální normu a je proto určitou částí společnosti odmítáno. Tento pojem je hodně rozsáhlý, protože nevymezuje konkrétní normu, od níž se má odlišovat. Je také neutrální, protože neuvádí, jestli je odchylka negativní nebo pozitivní. Toto pojetí předpokládá, že se deviace mění v souvislosti s kulturním i sociálním prostředím a časem. Neuvažuje o tom, že by se lidé dělili na normální a deviantní, což vede k toleranci a porozumění (Mühlbacher, 2008).

Sociální deviace se vyskytují v každé společnosti. Je to mezioborová disciplína, která se věnuje desocializaci (postup negativního včleňování do společnosti pomocí nežádoucího jednání, vztahů atd.) a desocialitě (konkrétní činy nebo chování, které se odlišují od sociálních norem). Jde o rozpoznání změn na bázi jejich vytvoření, rozvíjení a zániku s ohledem na prevenci (Sochůrek, 2009).

Sociální kontrola představuje nástroje, kterými společnost působí na chování lidí. Tímto se dosahuje společenské konformity jednání členů společnosti. Odpovídá hlavně na odchylné chování a je prvkem sociální integrace. Sociální kontrola je přesvědčena o existenci sociálních norem a vyžaduje jejich respektování celou společností (Kuchta, Válková a kol., 2005).

Kontrola se rozděluje na vnitřní a vnější. Pro vnitřní kontrolu (sama sebe) je nutné mít zformulované individuální zásady příslušného chování. Tuto sféru ovlivňují různé faktory (sebehodnocení, ego, frustrační tolerance, pocit odpovědnosti). Tyto kodexy se utvářejí v procesu socializace. Vnější kontrola je vykonávána ostatními členy společnosti. Může být neformální, která zahrnuje rodinu, přátele, vrstevníky a lidi z okolí. Formální kontrola je realizována soudy, policií, vězením a léčebnými zařízeními (Mühlbacher, 2008).

V některých státech se vyskytuje příliš silná sociální kontrola. Ta sklízí úspěchy v zamezování porušování norem, ale nese také znaky totalitní společnosti. Na druhou stranu nízká sociální kontrola směřuje k nárůstu sociálně deviantních jevů. Nedostatečné působení kontroly může přispět k rozpadu společenské struktury a

sociální shody celé společnosti. Je tedy nutné dospět k nejvhodnější míře sociální kontroly (Sochůrek, 2009).

1.2 Kriminogenní faktory

Kriminogenní faktory tvoří osobnostní i vnější situační podmínky a okolnosti, které zvyšují pravděpodobnost vzniku rizikového chování. Tyto faktory jsou vzájemně propojené. Vždy působí na jedince ve svém souhrnu. Žádný z faktorů nelze považovat za jednoznačnou příčinu delikvence či kriminálního chování. Kriminalita bývá výslednicí působení vlivů prostředí a individuálních faktorů (Blatníková, Netík, 2008).

1.2.1 Vliv rodiny

Rodina je společenství lidí, které lze najít v nějaké podobě v každé kultuře. Ovlivňuje vývoj dítěte a vytváření jeho citových vazeb, které mají vliv na další navázané vztahy. Zajišťuje tvorbu hodnot, kterými se dítě v dalším životě řídí. Důležité je, aby děti dostávaly pocit bezpečí, péče a chťení od rodičů i od celé společnosti (Jedlička a kol., 2004).

Jedním z hlavních faktorů pro správný vývoj jedince je přítomnost obou rodičů. Matka bývá s dětmi ve velmi těsném kontaktu. Dcery si podle ní utváří svoji budoucí roli. Otec dává synovi vzory mužské role, které zahrnují záliby, způsoby jednání a řešení situací. Pro tuto identifikaci má největší vliv přítomnost otce v rodině (Vágnerová, 2005).

V současné době narůstá počet neúplných rodin. Absence otce při výchově syna častěji vede k jeho delikventnímu chování. Významným činitelem jsou také rodinné vazby. Dítě potřebuje už od narození cítit od rodičů pocit bezpečí. Jestliže ho dítě nedostává, nevytvoří si „základní důvěru“ k dospělému. V důsledku toho si může vytvářet ambivalentní vazbu (dvojznačný postoj k rodiči), nebo vyhýbavou vazbu (nezávislý postoj jedince). U zneužívaných a týraných dětí se objevuje dezorganizovaná vazba (střídání nutnosti blízkosti rodičů a jeho odmítání). Dojem spolehlivosti rodiče ovlivňuje vztahy k lidem až do středního věku (Matoušek, Kroftová, 2003).

Mění se také doba strávená s rodiči a v různých kolektivních zařízeních. Z důvodu zaměstnání rodičů se vytváří stále nové instituce, ve kterých tráví děti svůj čas. Dříve to byla jen škola. Dnes přibývají instituce i pro předškolní děti – jesle a mateřské školy. Dále děti navštěvují různé zájmové kroužky, čímž se ubírá čas, který by měly strávit s rodiči. Tento čas se může i vyrovnat času, jenž tráví rodiče v práci. Děti v institučním prostředí jsou více vystavovány tlaku k ideální adaptaci. Vyskytne-li se v kolektivu odchylojící se jedinec, může být sociálně vyloučen. Toto může poškodit jeho sebehodnocení do dalšího života (Jedlička a kol., 2004).

Stále vyšší je kriminalita mladistvých, kteří vyrůstají v nižších společenských vrstvách se špatnými ekonomickými podmínkami. Do popředí se ale dostávají i mladiství ze společensky lépe zajištěných rodin. Lze to přičítat klesajícímu vlivu rodiny na chování dospívajících dětí. Rodinné prostředí mladistvých delikventů bývá charakterizováno jako chladné, s minimálním zájmem rodičů o děti. Rodiče bývají dětmi popisováni jako pasivní a odmítaví k potřebám dítěte. Zvláštní kategorii zastupují děti, které vyrůstaly v kolektivních institučních zařízeních. Tyto děti mnohdy vůbec nepoznaly, jak pracuje klasická rodina. Mívají omezenou schopnost navazovat vztahy a špatný smysl pro realitu. Jejich přizpůsobivost na ústav bývá lepší než adaptace na samostatný život. Proto pro ně bývá vazba nebo i vězení známým prostředím, které upřednostňují (Matoušek, Kroftová, 2003).

Dalším vlivem rodiny, který ovlivňuje chování mladistvého, je používání násilí a nedostatečný dohled. Děti z agresivně se chovajících rodin toto přebírají za normu a používají ji i v dalším životě. Toto bývá označováno jako tzv. cyklus násilí či mezigenerační přenos násilí, kdy se z týraných a zanedbávaných dětí stávají týrající rodiče nebo pachatelé násilné kriminality. Míra informovanosti rodičů o trávení volného času, kdy se vrací domů a s kým se dítě stýká, je dalším důležitým faktorem vzniku delikventního chování. Chlapci bývají méně zapojováni do domácích prací a tím mají více prázdného času. Ten čas chtějí vyplnit zábavnou činností s partou. Bývá mezi ně řazeno chození ven, navštěvování zábavných podniků a požívání alkoholu. Finanční náročnost takového způsobu života často mladistvé dovede k páchání trestné činnosti (Kuchta, Válková a kol., 2005). V práci Snydera a Pattersona (1987) se ukázalo, že čím

hůře rodiče monitorují své dítě, tím je větší pravděpodobnost, že se dítě dopustí trestného činu, že se trestného činu dopustí v časném věku, že jej bude opakovat a že půjde o závažný trestný čin. Vztah k delikvenci dětí má i způsob řešení konfliktů a jejich četnost. Vývoj dítěte ovlivňují konflikty mezi rodiči. Neméně působí i neshody se sourozenci (Matoušek, Kroftová, 2003).

1.2.2 Vliv dědičnosti

Dědičné vlohky jsou předpokladem pro vznik vlastností organismu. Určují míru vzniku nějaké mentální odchylky. Projevy těchto odchylek závisí na míře působení vnějšího okolí. Může vývoj zpomalit nebo urychlit. Děti s odlišnými dispozicemi (např. impulzivita, neklidnost) bývají ostatními vyloučeny z kolektivu. To může vést ke vzniku dalších obtíží, které se mohou projevit rizikovým chováním (Vágnerová, 2004).

V podstatě všechny osobnostní vlastnosti i většina postojů a zájmů jsou dědičné. Dědičnost je nejeden z faktorů mající vliv na chování. Genetická dispozice může stát za sníženou sebekontrolou nebo hyperaktivitou. Tato vlohka jen zvyšuje pravděpodobnost vzniku delikventního chování. Není za něj přímo odpovědná. Dědičnost kriminality mladistvých je méně výrazná než u dospělých. Bývá to zapříčiněno „krátkou dobou“ k projevení genetické vlohky a větší účinek sociálních faktorů při dospívání. Proto jsou studie dědičnosti prováděny především na dospělé populaci (Matoušek, Kroftová, 2003).

1.2.3 Vliv školy

Škola je druhým nejvýznamnějším socializačním prostředkem. Působí na osobnost, vztahy a každodenní zážitky. Měla by děti školit pro budoucí povolání, ale také mít vliv na angažovanost dětí ve společnosti. Toto vše má utvářet společně s rodinou. Některé rodiny však se školou spolupracovat odmítají. Obzvláště mají-li jiné hodnoty než škola. Škola má brát ohled na individuální potřeby dítěte i na stanoviska rodičů. Děti se zde připravují na dospělost, ale určitě by od života dospělých neměli být odlučovány. Je to pro děti chráněný prostor, ale i otevřená instituce pro vnější svět (Macek, 2003).

Nástupem do školy ztrácí každé dítě výjimečný postoj v rodině. Musí se naučit odpovědnosti a novému životnímu stylu (ranní vstávání, příprava do školy aj.). S adaptací na nový učební režim mívají problém především romské děti. Chybí jim potřebná motivace, zájem a vytrvalost. Romské děti často vyrůstají ve špatném výchovném prostředí, kde nejsou vedeni k nějaké systematické činnosti. Učitel je nejprve nejvýznamnější osobou ve škole. Postupně toto postavení přebírají spolužáci. Děti si ve třídě vytvářejí určitou „subkulturu.“ V rámci třídy se mohou vytvářet i podskupiny, které se vyznačují nějakou společnou činností. Přirozené je dělení na dívky a chlapce. Učitel se stává autoritou konkurující rodičům. Někdy vznikají konflikty mezi dítětem a pedagogem. Ty bývají způsobovány nevhodným vyjadřováním o učiteli a jeho kritikou vycházející z úst rodičů (Turček, 2003).

Důležitou roli hraje také vztah učitele a studentů. Studenti druhého stupně a středních škol mají často vůči učiteli negativní postoj. To může vést k nezájmu i ze strany pedagoga. Učitelova lhostejnost o dění ve třídě může vyvolat šikanu. Někdy učitel svým jednáním označí slabšího jedince. Tento se pak může stát obětí šikany. Větší riziko společenského selhání mají děti hůře prospívající (Macek, 2003).

K zabránění rozvoje kriminality může přispět reakce školy na asociální jednání svých žáků. Způsob vyšetřování nastalé situace a uložená sankce může děti odradit od páchání další činů. Přehlížení přestupků a neuplatňování disciplíny, nepřiměřené trestání, zaujaté rozhodování učitelů podkopává dětské vnímání spravedlnosti (Matoušek, Kroftová, 2003).

V USA se kvůli vysokému negativnímu vlivu školních institucí rozvíjí domácí vzdělávání. To snižuje nežádoucí vliv vrstevnických skupin i neosobní klima vzdělávacích institucí. V Evropě dochází k postupné deinstitucionalizaci služeb péče o lidi. Ta může vyvolat i reformu vzdělávání. Rozšíření domácího vyučování by mohlo vést k segregaci těchto dětí a oslabení společenské soudržnosti (Matoušek, Kroftová, 2003).

1.2.4 Vliv vrstevnických skupin

Během dospívání dochází k zmenšování vlivu rodiny a vzrůstá působení vrstevníků a subkultur mládeže. Jejich hodnoty a postoje se většinou moc neliší od společenských hodnot. Dosažení sociálního ocenění je pro dospívající velmi důležité. Nezískají-li jej v běžných skupinách, jakými jsou škola nebo rodina, mohou ji vyhledávat v deviantních partách. Více bývají skupinou ovlivňováni chlapci. To je přičítáno větší volnosti ze strany rodičů a nižším počtem prací v domácnosti. Party mají velký vliv i na jedince pocházející z dysfunkčních rodin (Kuchta, Válková a kol., 2005). Špatně fungující rodiny často nedokáží plně uspokojit všechny potřeby mladistvého. Parta často těmto jedincům vytváří určitou náhražku rodiny. Dodává jim například pocit sebedůvěry (Papalia, Olds, 1992).

V některých skupinách bývá nutné k možnosti vstupu do party spáchání nějakého trestného činu. Nejčastěji to bývá krádež. Tato skutečnost může vést k vydírání hrozbou udání na policii. Často bývá spojena trestná činnost s předváděním se před ostatními členy party. Chtějí tím upevnit svoje postavení ve skupině. To může způsobit změnu norem k nežádoucímu chování. První kriminální činnost lze brát jako nastartování určité životní kariéry. Jakákoliv zkušenost bude ovlivňovat průběh dalšího konání. Z toho lze odvozovat pravděpodobnost další životní dráhy (Vágnerová, 2004).

Delikventní party u nás nejčastěji vznikají v rámci nějakých institucí. Méně se formují z mladistvých bydlících ve stejné lokalitě, jak tomu bývá v západních zemích. Tyto společnosti se mohou vymknout sociální kontrole (nechodí do školy nebo zaměstnání), formulují si vlastní normy a chovají se autonomně. Už vytvořené gangy jsou takřka zvenčí neovlivnitelné (Matoušek, Kroftová, 2003).

Uvolňování rodinných vazeb a oslabení sociálních vazeb vede k vytváření vlastní skupinové ideologie, díky níž může vznikat delikventní chování. Příslušnost k dané skupině se demonstruje hlavně úpravou zevnějšku (účes, oblečení, doplňky), zvláštním jazykem, uctíváním různých symbolů či preferováním určitých hudebních skupin (Matoušek, Kroftová, 2003).

Drogová subkultura je společenství lidí, kteří neuspěli ani podle hodnot majoritní společnosti, ani podle delikventních skupin. Neúspěch z nich udělal outsidersy,

kterí vytvářejí vlastní skupiny, ve kterých se vzájemně podporují. Typické je pro ně požívání alkoholu a drog. Peníze na jejich pořízování často získávají trestnou činností, zejména drobnými krádežemi, loupežemi a prostitucí. Dalším zdrojem finančních prostředků bývá rodina, která mu může peníze dát nebo si je opatří zpeněžením rodinného majetku (Matoušek, Kroftová, 2003).

Další významnou subkulturou je hnutí skinheads. V České republice se začíná vyskytovat od druhé poloviny osmdesátých let. Skinheadi se vyznačují patriotismem, potlačením individualismu, charakteristický vzhledem (vyholená hlava, boty Martens, bomber) a rasismem. Typické je také poslouchání určitých kapel (Orlík). Tyto skupiny jsou velice soudržné, organizované a zachovávají si hierarchickou strukturu. Některé vydávají vlastní časopisy a příručky chování v určitých situacích (zadržení policí, pouliční boj). Trestná činnost skinheadů se dříve omezovala zejména na násilnou kriminalitu. Oběti byly náhodné, provokovaly útok jen barvou pleti. Útoky bývají brutální. Časté je používání zbraně. Důsledky poškození zdraví jsou vážné a někdy fatální. Dnes se rozvíjí i poškozování cizího majetku (Smolík, 2010).

1.2.5 Vliv médií

Ve způsobu trávení volného času značně narůstá sledování televizních programů. Televize vysílají pořady zvláště určené pro děti. Jestliže sleduje televizi dospělý člověk, hodnotí to, co viděl se svými zkušenostmi ze života a z práce. Malé děti nemají skoro žádné informace o okolním světě. Proto mohou brát některé věci, které viděly jako skutečnost (Vágnerová, 2004).

Řada dětí sleduje spíše pořady, které pomáhají dětem osvojovat si prosociální chování. Studie potvrdily, že děti sledující tyto programy jsou ochotnější k pomoci než ty, které se dívaly na neutrální pořady. Děti tedy dokáží z televize pojmout zlo, ale i dobro. Významná je také úloha poznávací, která se projevuje u sledování naučných pořadů. Ty pomáhají k rozšiřování obzorů. Televize má i určitou relaxační funkci. Televize se stává určitou doplňkovou „kulisou,“ např. při jídle nebo nějakých jiných aktivitách. V některých rodinách slouží k trávení společného času (Jedlička a kol., 2004). Němečtí experti tvrdí, že sledování TV dětem neškodí. Právě naopak je může

neznalost některých pořadů vyloučit ze skupiny nebo jej alespoň odsunout na její okraj. Je to způsobeno tím, že se nemohou zapojit do konverzace o tom, co včera bylo v televizi. Děti potom mohou trpět pocitem méněcennosti nebo odstrčením (Jedlička a kol., 2004).

Jedním ze zdrojů, které bývají uváděny jako možná přítěžující příčina problémů současné mládeže, jsou audiovizuální produkty, zejména filmy a počítačové hry. Dítě, na které dostatečně nepůsobí jeho nejbližší okolí (rodina, učitelé), se stává „vychovávaným televizí.“ Může z ní tedy přebírat násilné a kriminální chování, které bývá v médiích často prezentováno. Má se za to, že děti mohou napodobovat v reálném životě chování i jednání svých mediálních hrdinů (Matoušek, Kroftová, 2003).

1.3 Trestná činnost páchaná mladistvými

Trestná činnost mladistvých je sociálním problémem současné společnosti. Zvyšování kriminality mladistvých je zaznamenáváno na celém světě. Značně se rozrůstá především ve velkých městských aglomeracích. Mladiství se dopouštějí trestné činnosti zpravidla ve skupinách. Platí to hlavně pro chlapce při páchání majetkové trestné činnosti. Dívky se dopouštějí delikventního chování spíše individuálně (Kříž, 2004).

Významným znakem kriminality mladistvých je nutnost ihned uspokojit své potřeby. Pachatelé jsou nuceni okamžitě naplnit své potřeby a nedokáží vyčkat lepší příležitosti nebo najít jiný způsob dosažení cíle. Často jednají impulzivně a nedomýšlejí následky svého chování. Většinou konají trestnou činu bez přípravy a plánu. Významná je také potřeba pochlubit se přátelům o provedení činu. Tato skutečnost ve vysoké míře napomáhá dopadení pachatele (Vágnerová, 2004).

Při práci s výsledky kriminologických výzkumů musíme počítat s vysokou mírou latentní kriminality. Hlavně méně závažné delikty jsou u mládeže zcela normální záležitostí, ale jen malá část z nich je odhalena a stíhána. Je to způsobeno vyšší mírou tolerance společnosti vůči mladistvým pachatelům méně závažné trestné činnosti.

Porušování práva mladistvými je bráno jako normální, vývojově podmíněný fenomén (Kuchta, Válková a kol., 2005).

1.3.1 Majetková trestná činnost

Trestné činy proti majetku tvoří značnou část souhrnné kriminality. Jsou vymezeny především v Hlavě V. zvláštní části trestního zákona. Ustanovení poskytují ekvivalentní ochranu pro všechny druhy vlastnictví. Prvotním objektem jsou vlastnické vztahy a majetek. Hlavním cílem pachatele je vlastní obohacení nebo poničení cizího majetku. Podle hlavního cíle záměru rozdělujeme majetkovou trestnou činnost do dvou skupin. V prvním souboru konání směřuje k obohacení pachatele nebo jiných jedinců na úkor cizího vlastnictví. Do této skupiny řadíme např. trestný čin krádeže dle §205. V druhé skupině je pachatelovým úmyslem způsobit škodu jiné osobě. Patří sem třeba trestný čin poškození cizí věci podle § 228 (Zapletal, Novotný a kol., 2004).

Majetková trestná činnost je u mladistvých nejvíce rozšířena. Podle výzkumů je mladistvými páchána více než dospělými. Ve značné míře k ní dochází z důvodu potřeby vlastnit nejnovější módní věci na trhu. Na pořízení těchto předmětů často nemají dostatek finančních prostředků, a proto se dopouštějí trestné činnosti, hlavně krádeží. Nejčastěji si přivlastňují dopravní prostředky, alkohol, cigarety, oblečení a elektronické přístroje. (Zapletal, Novotný, 2004) Hojně bývají i krádeže barevných kovů a jiných surovin. Krádeže ze společných prostor v panelových domech jako jsou sklepy a chodby jsou také velmi četné. Dalšími objekty krádeží bývají garáže a chaty. (Večerka a kol., 2004) Často se vyskytují i krádeže vloupáním především krádeže věcí z aut. Mezi pachateli je vysoký počet mladistvých i dětí. Pachatelé se nejvíce zaměřují na autorádia a cenné věci uložené ve vozidlech. Ukradené předměty bývají zpeněženy v zastavárnách nebo při osobních prodejkách (Kuchta, Válková a kol., 2005).

Vysoký podíl mladistvých pachatelů lze najít i v kapesních krádežích. Nejvíce jsou páchány na místech, kde se soustředí více osob (veřejná doprava, sportovní akce). Zde je možný nenápadný útok i ústup z místa činu. V současnosti je tento typ kriminality páchán velmi dobře organizovanými skupinami. Pachatelé jsou velmi

zruční, mají dobrou taktiku a rychle mění akční oblasti. U různých etnických a národnostní skupiny lze vysledovat určité odlišnosti ve způsobu páchání kapesních krádeží (Zapletal, Novotný, 2004).

1.3.2 Násilná trestná činnost

Pojetí násilné kriminality vychází ze způsobu spáchání trestného činu a zahrnuje ty činy, jejichž podstatnou charakteristikou je poškození a destrukce cílového objektu jednání. Někdy postačuje k zařazení do kategorie násilné trestné činnosti záměr způsobit škodu nebo zničit (např. pokus vraždy), jindy dostačuje srozumění s tím, že během dosahování určitého cíle může dojít k poškození i smrti majitele cílového objektu (loupež). Násilná kriminalita je velmi široký pojem, který zahrnuje činy zaměřené proti osobám, věcem či idejím. Užší vymezení je spojené jen s poškozením osob. Je to tedy činnost, jejíž významnou charakteristikou je fyzické postižení či usmrcení určité osoby. Eventuelně existence záměru takový důsledek způsobit (pokus) (Kuchta, Válková a kol., 2005).

Násilná kriminalita není ve společnosti rovnoměrně zastoupena. Její rozložení je podmíněno sociodemografickými profily pachatelů, mezi které patří pohlaví, věk, dosažené vzdělání, místo bydliště, socioekonomický status aj. Podle výzkumů jsou pachatelé násilné trestné činnosti zejména muži do třiceti let s nižší úrovní vzdělání, ze slabších ekonomických vrstev bydlící ve městech (Zapletal, Novotný a kol., 2004).

Mezi násilnou trestnou činností dnes řadíme šikanu, která je stále více rozšiřována mezi mladistvými. „Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, zastrašit nebo ohrožovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.“ (MŠMT ČR, 2008). Často je doprovázena izolováním oběti pomocí totální ignorace. Šikanování je jednou z klasických forem delikventního jednání mezi mládeží ve školských zařízeních, výchovných ústavech, dětských domovech a v jiných kolektivech. Příčiny vzniku šikany jsou stejné u mládeže i dospělých. Děti ovšem pracují méně brutálně a

obvykle nemají dostatečně promyšlený způsob šikany. Proto bývají lépe a rychleji odhalovány (Kuchta, Válková a kol., 2005).

Mladý člověk má blízko k agresivitě, která je postupně překrývána výchovou a zvyšováním sebeovládání. Adolescenti mívají sklon k agresivnímu chování dětského typu. Při obyčejném pošťuchování nebo postrkování může velmi snadno dojít k ublížení na zdraví, které se následně stává předmětem trestního stíhání. Následky potyček nebývají vždy úmyslné a nemusí vždy odpovídat intenzitě agrese (náhodný pád na zraňující věc). Většinou jde o afektivní chování (Kříž, 2004).

Dalším problémem jsou vraždy páchané mladistvými. Mladiství vrazi mají na rozdíl od dětských větší škálu způsobu spáchání vraždy i větší okruh obětí. Ten se rozšiřuje z rodinných příslušníků i na cizí osoby. Pachatelé bývají hlavně mužského pohlaví. U dívek často souvisí s konfliktním rodinným prostředím. Mnohdy bývá pácháno ve spolupachatelství s mužským komplicem. V současnosti nelze vytvořit určitý profil mladistvého vraha. Může se jednat o prvopachatele bez patologické anamnézy i o kariérového pachatele, kterého předchází páchání jiných trestných činů (Čírtková, 2004).

1.3.3 Mravností trestná činnost

Společným znakem trestných činů tvořící mravnostní kriminalitu je spjatost s ukájením pohlavního pudu. V rámci mravnostní kriminality lze rozlišit dvě podskupiny trestných činů na sexuální kriminalitu a kriminalitu spojenou s prostitucí (Zapletal, Novotný a kol., 2004).

Společnost vytváří své regulační prostředky, kterými vyvolává tlak na formování sexuálnímu profilu jedince. Do mravnostní trestné činnosti se zahrnuje sexuální kriminalita, která vychází z kritéria motivace chování a zahrnuje všechna lidská sexuální jednání, která nejsou ostatní společností tolerována. Do této třídy patří například trestný čin znásilnění a pohlavního zneužívání. Všechny sexuální deviace nejsou trestním právem postižitelné. Ne všichni sexuální devianti svým chováním porušují sociální normy. Platí, že ne všechny sexuální trestné činy jsou páchaný

sexuálními devianty. Samotný výskyt sexuální deviace nevede automaticky k páchání mravnostní kriminality (Kuchta, Válková a kol., 2005).

U mravnostní trestné činnosti se vyskytuje vysoká míra latence. Jedná se především o trestný čin znásilnění. Oběť se cítí skutkem poškozena, ale nemá dostatek odvahy, aby delikt oznámila. Často se obává ponižujícího projednávání věci na policii či u soudu nebo odsuzujících reakcí okolí. Tím by došlo k jejich sekundární viktimizaci, a proto se raději rozhodnou delikt neoznamovat na policii (Tomášek, 2010).

Mladiství pachatelé se mravnostní kriminality dopouštějí málo. Ve většině případů se jedná o pohlavní zneužívání, které vyjadřuje spíše místo kriminálního hlediska specifičnost sexuálního chování určitých sociálních kategorií dospívajících (Lubelcová, 2009).

1.3.4 Hospodářská trestná činnost

V rámci hospodářské kriminality jde o specifický druh skutků mající řadu společných znaků. Nejvíce je páchána v rámci podnikání, obvykle v návaznosti na manipulaci s majetkem podnikajících subjektů. Skutečný cíl bývá překrýván předstíráním dovolené činnosti pomocí jiných neinformovaných spolupracovníků. Časté jsou nedovolené machinace s účetními a jinými doklady. Hlavním cílem je dosažení neoprávněného zisku (Kuchta, Válková a kol., 2005).

Jádrem hospodářské kriminality jsou trestné činy uvedené v Hlavě VI. zvláštní části trestního zákoníku. Zde se hospodářské trestné činy dělí do čtyř oddílů na trestné činy proti měně a platebním prostředkům, trestné činy daňové, poplatkové a devizové, trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou a trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Hospodářské kriminality se dopouštějí hlavně dospělí, kteří se jinak účastní legálního obchodu. Často bývají z vyšších sociálních vrstev a pracují ve velkých korporacích. Tyto osoby by měly být vzory úspěšného jednání. Pokud se dopustí trestné činnosti, deklarují svým jednáním celý podnikatelský stav v očích veřejnosti a

mladistvých. Tato činnost podlamuje hodnotový řád a mladiství mohou nabývat dojmu, že se mohou také dopouštět trestné činnosti (Jedlička a kol., 2004).

Mladiství pachatelé se často dopouštějí trestného činu podvodu. Vyskytují se také případy padělání a pozměnění peněz. Mnohdy se dopouštějí neoprávněného držení platební karty. To bývá většinou spojeno s majetkovou trestnou činností, kterou vykonají například krádeží kabelky, ve které je platební karta (Chmelík a kol., 2005).

1.3.5 Ostatní trestná činnost

Do ostatní trestné činnosti se zařazuje například výtržnictví. To bývá mnohdy spjata s konzumací alkoholu či jiných omamných a psychotropních látek a s partou. Masové výtržnosti a destruktivní chování někdy doprovázejí rockové a jiné koncerty. Velice rozšířený je také vandalismus, který spadá pod trestný čin poškozování cizí věci. Vandalismus se často odehrává v rámci davových emocí nebo pod vlivem alkoholu (Kříž, 2004).

Do této skupiny zařazujeme i tzv. „sprejerství“, které se v poslední době stále více rozvíjí. To spočívá ve vytváření graffiti. Pojmem graffiti rozumíme vytvoření nějaké malby nebo nápisu za užití spreje. Existuje legální a ilegální graffiti. Pro trestnou činnost je podstatná ilegální forma, která zahrnuje tvorbu na cizím majetku bez předešlé domluvy nebo souhlasu. Jedná se především o pomalování fasád, zdí a veřejných dopravních prostředků (metro, autobusy, vlaky). Dříve se sprejerství bralo jako přestupek. Dnes se řadí mezi trestné činy. Tím se zostřilo postihování pachatelů. Prevencí proti sprejerství je rozšiřování kamerového systému (Smolík, 2010).

Dalším významným trestným činem páchaný mladistvými je přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu, trestným činem je šíření toxikomanie. Tyto činy se zahrnují do trestných činů proti drogovým zákonům. Těmi se myslí trestné činy, které spočívají v nedodržení protidrogové legislativy. Bývají také pojmenovány jako primární drogová kriminalita či drogová kriminalita v užším smyslu (Scheinost a kol., 2010).

1.3.6 Zbývající trestná činnost

Další skupinou trestných činů, které nezletilí páchají, je tzv. zbývající kriminalita. Jedná se hlavně o dopravní nehody silniční, páchané nedbalostně. Šíření poplašné zprávy a ostatní trestnou činnost.

1.3 Represe kriminality mladistvých

Dopustí-li se někdo trestného činu a je dopaden, musí počítat s tím, že za své jednání bude postižen nějakým trestem. V moderních společnostech udílením trestů sledují několik cílů najednou. Stojí za nimi dva hlavní směry úvah. První směr nás vede k otázce, co lze učinit proto, aby se kriminální jedinec nebo jemu podobní trestné činnosti nedopouštěli. Zabývá se důsledky a přínosem trestu. Opírá se o tři principy – odstranění, zneschopnění a nápravu. Druhý směr řeší problém, jak dostatečně a spravedlivě stanovit přísnost potrestání. Nezajímá se o dopad sankce na postiženého, ale hlavně na samotný skutek. Trest má funkci odplaty (Tomášek, 2010).

Problematiku trestní odpovědnosti mladistvých upravuje zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů. Tento zákon stanovuje okolnosti odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoníku a opatření za ně ukládaná. V procesní části zákona je stanoven postup, rozhodování a výkon soudnictví nad mládeží (Fryšták a kol., 2009).

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže vychází z pojetí tzv. obnovující spravedlnosti. Je zde kladen zvláštní důraz na zlepšení ničivých následků trestné činnosti a na narovnání vztahu mezi pachatelem a obětí kriminality. Zaměřuje se také na odstranění špatných vlivů působících na mládež (Zoubková, 2002).

Právním následkem provinění jsou opatření. Ta by měla mít smíšenou povahu. To znamená, že by měla obsahovat prvky výchovné, léčebně-ochranné a trestní. Dále by měla vytvářet pocit bezpečí pro sociální okolí pomocí kontroly, dohledu a v krajním případě i izolace. Mladistvému lze uložit výchovné, ochranné nebo trestní opatření (Fryšták a kol., 2009).

1.3.1 Výchovní opatření

Výchovní opatření představují v soustavě sankcí pro mladistvé mírnější druh potrestání. Měla by také usměrňovat způsob života mladistvého a zajišťovat jeho výchovu. Pro uložení tohoto opatření je důležitá znalost osobnosti mladistvého pachatele (Jelínek, Melicharová, 2004).

„Výchovní opatření může soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce ukládat se souhlasem osoby, proti níž se řízení vede, již v průběhu trestního řízení, a to nejdéle do jeho pravomocného skončení. Souhlas mladistvého je zde nutný z důvodu presumpce neviny – pokud se výchovní opatření ukládá již v průběhu trestního řízení proti mladistvému. Souhlas musí být dán mladistvým po náležitém poučení o právech obviněného, a o podstatě a účelu příslušného výchovního opatření. Je třeba, aby souhlas byl dán výslovně a způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o obsahu projevené vůle“ (Schelleová, 2004).

Výchovní opatření, která lze mladistvým ukládat, vymezuje zákon o soudnictví ve věcech mládeže taxativně v ustanovení § 15 odst. 2:

- a) dohled probačního úředníka,
- b) probační program,
- c) výchovní povinnosti,
- d) výchovní omezení,
- e) napomenutí s výstrahou.

1.3.2 Ochranná opatření

Ochranná opatření jsou zřetelnou újmou a omezením osobní svobody a práv. Použitím a provedením těchto opatření se sleduje hlavně předcházení a snížení nebezpečí další trestné činnosti, ale i izolace a léčení nepřičetných osob. Výkon ochranného opatření se nepromlčuje, jeho výkon nelze zahladit a nemohou být ani prominuta milostí. Trvají do té doby, dokud to vyžaduje jejich záměr. Případná potřeba delšího trvání je přezkoumávána soudem (Jelínek, Melicharová, 2004).

Ochranná opatření jsou stanovena zákonem o soudnictví ve věcech mládeže taxativně v ustanovení § 21 odst. 1:

- a) ochranné léčení,
- b) zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- c) ochranná výchova,
- d) zabezpečovací detence.

1.3.3 Trestní opatření

Trestní opatření musí odpovídat obecnému a zvláštnímu účelu trestních opatření. Naplnění účelu je podmíněno především tím, že opatření ukládaná soudem musí být přiměřená spáchanému provinění a osobě pachatele (Jelínek, Melicharová, 2004).

Trestní sazby pro mladistvé pachatele jsou uvedeny v trestním zákoníku. Vzhledem k osobě mladistvého se sazba snižuje na polovinu. Horní hranice ovšem nesmí převyšovat pět let. Výjimka je stanovena na zvlášť závažné činy spáchané mladistvými, kdy je sazba odnětí svobody až deset let. Tresty odnětí svobody mladiství vykonávají ve speciálních věznicích pro mládež (Zapletal, Novotný a kol., 2004).

Taxativní výčet trestních opatření obsahuje ustanovení § 24 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže:

- a) obecně prospěšné práce,
- b) peněžitě opatření,
- c) peněžitě opatření s podmíněným odkladem výkonu,
- d) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- e) zákaz činnosti,
- f) vyhoštění,
- g) odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněně odsouzení),
- h) odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem a
- i) odnětí svobody nepodmíněné

1.4 Prevence

Prevenčí rozumíme předcházení vzniku problémů. V současnosti se slovo prevence nejvíce pojí s programy proti sociálně-patologickým jevům a preventivními opatřeními, která by mohla předcházet jejich vzniku nebo omezování opakování nežádoucích činností. Rozšířené jsou aktivity v oblasti drogových závislostí, AIDS a kriminality (Schavel a kol., 2010).

Prevence kriminality je sbírka činností zaměřených na odstranění a zeslabení kriminogenních faktorů. Účelem je zamezit zvyšování trestní činnosti nebo ji alespoň snížit. Hlavními činnostmi jsou ovlivňování faktorů kriminality, zmenšování možností a pohnutek k provádění trestné činnosti, působení na eventuální pachatele a oběti. Nezapočítává se sem prevence represí (Zoubková, 2002).

1.4.1 Dělení prevence kriminality

Podle toho, komu jsou programy adresovány, rozlišujeme prevenci primární, sekundární a terciární (Schavel a kol., 2010).

Primární prevence je působení na jedince, která probíhá před vnikem nějakého problému. Do primární prevence patří činnosti adresované všem obyvatelům státu či určitého území (region, obec) nebo určitým skupinám obyvatel (mládež, ženy). Primární prevence působí na všechny bez ohledu na jeho ohrožení kriminalitou. Snaží se eliminovat faktory potencionálních příčin způsobující nějaké nežádoucí jevy ve společnosti. Cílem primární prevence je nejen nepřítomnost sociálně patologických jevů, ale i prezence sociálně příznivého chování. Základními metodami jsou besedy, přednášky, působení pomocí médií a volno-časové aktivity (Schavel a kol., 2010).

Sekundární prevence zahrnuje preventivní programy zaměřené na potencionální pachatele, oběti a na kriminogenní situace. Hlavními adresáty sekundární prevence jsou rizikové skupiny jako děti bez dozoru, osoby závislé na alkoholu nebo jiných psychotropních látkách, bezdomovci aj. Patří sem práce terénních sociálních pracovníků. Ti navazují kontakty s osobami v jejich přirozeném prostředí. Zahrnuje i odstraňování kriminogenních situací, kterými jsou například nádražní haly, ve kterých se kumulují nežádoucí osoby, jako jsou narkomani a bezdomovci (Matoušek, Kroftová, 2003).

Terciární prevence nastupuje po selhání primární a sekundární prevence. Terciární prevence se orientuje hlavně na předcházení recidivě trestné činnosti pachatele a opětovné viktimizaci oběti. Působí tudíž na lidi s přímými problémy, které ohrožují samotného jedince i jeho okolí. Pomocí terciární prevence zamezujeme zhoršování stavu, recidivám a zmírňujeme důsledky sociálních, psychických a tělesných problémů (Zapletal, Novotný a kol., 2004).

1.4.2 Struktura prevence kriminality

Jestli bude úroveň intervence zaměřena na oběť, pachatele nebo na situaci rozdělujeme prevenci kriminality na viktimologickou, sociální a situační (Schavel a kol., 2010).

Viktimologická prevence je zaměřena na podávání informací. Jedná se o poznatky, jak se vyvarovat nebezpečným situacím a rady, jak se zachovat, kdyby nějaké nežádoucí okolnosti nastaly. Tyto skutečnosti jsou získávány pomocí viktimologických výzkumů. Důležitým hlediskem je přiměřenost viktimologické prevence. Každodenní předávání vědomostí o existenci trestných činů a jejich předcházení by mohlo způsobit přílišný pocit strachu. Někteří jedinci by mohli začít trpět panikou a úzkostí při pohybu na veřejných místech. Dále by mohla vést k sociální izolaci. Ve výjimečných případech by strach mohl vyústit ke vzniku opevňovací mentality, při níž si člověk vyrábí nedobytné obydlí, které opouští jen v nezbytných situacích. Při tomto druhu prevence je tedy vhodné promyslet, v jaké míře budou informace obyvatelům poskytovány (Tomášek, 2010).

Sociální prevence se zabývá předcházení všech sociálně-patologických jevů. Základem je utváření vhodných společenských okolností pro správný vývoj jedince. Orientuje se zejména na proces socializace a společenského začlenění. Další aktivitou je zlepšování nepříznivých sociálních a ekonomických podmínek. Ty bývají významným kriminogenním faktorem. Hlavním záměrem sociální prevence je to, aby se jedinec nedopouštěl trestných činů, anebo aby svoji kriminální činnost neopakoval (Vítková, 2004).

Situační prevence se oproti jiným prevencím nezaměřuje na zjišťování příčiny vzniku kriminality. Situační prevence se zaměřuje na předcházení trestní činnosti pomocí snižování příležitostí k páčání trestné činnosti. Oproti jiným prevencím se nezaměřuje na zjišťování příčiny vzniku kriminality. Zamezit zločinu lze pomocí účinných opatření, které znesnadní jeho páchaní. Podle R. Clarka (1995) k tomu vedou tři základní cesty:

- Zvýšení námahy (úsilí), kterou musí pachatel při činu vynaložit (např. (opatření) bezpečnostní zámky, mříže na oknech aj.)
- Zvýšení rizika, že bude pachatel dopaden (kamerové systémy, alarmy)
- Snížení zisku, který mu zločin vynese (by si pachatel mohl odnést) (označování majetku, omezené množství peněz na přepážkách v bance)

Tato opatření jsou vhodná především u majetkové trestné činnosti. Tento způsob prevence je u občanů vykonáván běžně (zamykání dveří, parkování na hlídaných místech). V rámci dělení státních financí jsou náklady na situační prevenci největší. Problémem situační prevence je přesun. Jedná se o přeložení trestné činnosti např. na jiný objekt, jiný časový úsek nebo změnu taktiky provedení činu (Tomášek, 2010).

1.4.3 Preventivní programy v regionu Znojmo

Informace preventivním programem jsem čerpala z preventivního plánu regionu Znojmo (Moltašová, 2009). Ve městě Znojmo je utvořena komise pro prevenci kriminality. Ta se zabývá vytvářením preventivních programů a jejich realizací. Komise je složená z manažerky prevence kriminality, policie ČR, zástupce Probační a mediační služby, ředitelky DDM Znojmo, zástupce pedagogicko-psychologické poradny, ředitele Městské policie, místostarosty města, vedoucí Odboru školství a kultury, kurátorky pro mládež, zástupce základního a středního školství, zástupce nízkoprahového centra pro děti a mládež.

Cíle preventivního programu jsou:

- Zahrnování prevence kriminality do priorit Města Znojma
- Předcházení a omezování možností k páčání trestné činnosti

- Posilování pocitu bezpečí obyvatel
- Snižování rozsahu a závažnosti kriminality
- Zvyšování právního vědomí
- Ochrana lokálních komunit před zločinností

V rámci prevence jsou uskutečňovány tyto programy:

1) Komplexní program primární prevence – preventivní programy na školách

Je to dlouhodobý systematický projekt určený žákům a studentům základních a středních škol a středních odborných učilišť. Cílem je snižování vzniku rizikového chování u dětí a mladistvých výchovou ke zdravému životnímu stylu a posilovat osobní zodpovědnost za kvalitu svého života. Programy jsou zkoordinovány tak, aby děti v průběhu školní docházky prošly všemi preventivními programy:

- Ajaxův zápisník
- Národní park Podyjí přichází do škol
- Školy přichází do Národního parku Podyjí
- Kamarádův volný čas a já (aneb o drogách bez drog)
- Preventivní program Městské policie
- Právní vědomí I.
- Peer program
- Právní vědomí II.
- Obchodování s lidmi
- Pohlavně přenosné choroby
- Domácí násilí

Na projektu se společně s Městem Znojmem a školami podílejí Preventivně informační skupina Policie ČR, Správa Národního parku Podyjí, Oblastní charita Znojmo, Dům dětí a mládeže Znojmo a Městská policie Znojmo.

2) Letní tábor dětí z evidence OSPOD MěÚ Znojmo

Cílem je výchovné působení na děti směřující k odstranění nebo potlačení poruch chování a k získávání potřebných společenských a hygienických návyků. Pobytu se zúčastňují vytipované rizikové děti ve věku 8-14 let, které jsou evidované oddělením sociálně-právní ochrany dětí. Jedná se o děti, u kterých se vyskytují výchovné

problémy, páchají činy jinak trestné, pocházejí z problematických vztahů, bylo nebo je u nich podezření na syndrom CAN.

3) Rómský teréní pracovník

Město Znojmo spolupracuje se zástupci z Olašské a Rumunské romské komunity. Ti zastupují jejich zájmy a společně se zástupci samosprávy budou pracovat na sociálním začleňování romských komunit. Úkolem je vytvářet podmínky pro pomoc při řešení pracovního uplatnění, podpora v otázkách bydlení – spolupráce se Správou domovního fondu při zjištění dvou nezaplacených měsíčních nájmů tuto skutečnost oznámí a postoupí k řešení, rozvíjení nabídky vzdělávání pro dospělé, realizace nejméně dvou společných akcí (minority i majority) pro děti a rodiče, monitorování potřeb romské komunity a pomoc při řešení problémů.

4) Inicie a podpora sociálně vyloučených skupin obyvatel

Cílem projektu je přispět ke zlepšení sociálních a pracovních návyků, zvýšení šancí ohrožených skupin obyvatel na trhu práce na získání zaměstnání a tím zlepšení životních podmínek v marginalizovaných skupinách obyvatel města. V rámci projektu budou realizovány rekvalifikační kurzy v oblasti zednických prací, pomocných stavebnických prací, malířských prací a řidičských oprávnění pro muže. Pro ženy bude uskutečňován kurz šití, vaření, pečovatelské služby a modelář nehtů. Tyto aktivity mají za cíl zvýšit kvalifikační schopnosti a prohloubit zručnost účastníků projektu. Jako další oblast vzdělávání bylo vybráno právní minimum, které přiblíží rizika a hrozby související se zadlužováním domácností.

5) Bezpečněji na sídlišti v Přímětcích

Sídliště se potýká s rizikovými jevy i trestnou činností jako je vandalismus, krádeže vloupáním, krádeže prosté a krádeže věcí z motorových vozidel, pouliční kriminalita, fyzické i verbální napadání, užívání drog apod. Prvotním cílem projektu je průzkumem zjistit míru pocitu ohrožení obyvatel sídliště, míru jejich strachu z majetkové i násilné trestné činnosti a z dalšího obtěžování, které znepríjemňují život. Dalším postupem bude podávání informací o zabezpečování majetku, vozidel a obyvatel a další

preventivní programy na předcházení kriminality. Cílem je tedy zvýšení bezpečnosti obyvatel sídliště Přímětice a snížení rizika páchaní trestných činů a přestupků v lokalitě.

Další úkoly vyplývající ze Strategie prevence kriminality

- rozšíření Městského kamerového dohlížecího systému
- podpora grantové oblasti na podporu prevence kriminality
- iniciace aktivit institucí, které pracují s pachateli trestných činů v rámci uložení alternativního trestu
- spolupráce se zástupci minorit, zejména s občany ze zemí mimo EU a jejich zapojení do multikulturních a preventivních aktivit
- podpora práce rodinných asistentů s dysfunkčními a sociálně slabšími rodinami

Spolupracující organizace

- Odbor sociálních věcí a zdravotnictví – oddělení sociálně-právní ochrany dětí
 - ochrana oprávněných zájmů dítěte
 - práce s dětmi, které se dopouštějí protiprávního chování a mají výchovné problémy
 - účastní se programů prevence na školách
 - zajišťují organizaci letního tábora pro děti z evidence OSPOD
- Policie ČR
 - podílí se na preventivních programech Ajax a Právní vědomí II.
 - realizuje pásma besed „Ne/bezpečný věk“ pro seniory
 - poskytuje analytická data týkající se trestné činnosti
- Probační a mediační služba
- Pedagogicko-psychologická poradna – vytváření Komplexního programu primární prevence na školách
- K-centrum Netopeer – prevence v oblasti drogových problémů
- Oblastní Charita Znojmo

- projekt Magdala pro pomoc ženám provozujícím prostituci
 - projekt Tereza pro oběti domácího násilí
 - projekt Rodinný sociální asistent pomáhá rodinám v nepříznivé sociální situaci
- Dům dětí a mládeže – organizace volnočasových aktivit pro děti i dospělé
- Poradna pro rodinu a mezilidské vztahy
- Správa Národního parku Podyjí
- Úřad práce Znojmo
- Školy a školská zařízení – preventivní programy

2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zmapování výskytu trestné činnosti mladistvých v regionu Znojmo.

V návaznosti na hlavní cíl byly vytvořeny 3 dílčí cíle:

Dílčí cíl 1: Zjistit, jaký druh trestné činnosti mladiství provádějí.

Dílčí cíl 2: Zjistit poměr zastoupení pohlaví v páchání trestné činnosti.

Dílčí cíl 3: Provedení komparace trestné činnosti spáchané mladistvými v regionu Znojmo s celorepublikovou statistikou trestných činů.

2.2 Hypotézy

Předem byly stanoveny následující hypotézy.

Hypotéza 1: Majetková trestná činnost je nejpočetnější trestnou činností mladistvých v regionu Znojmo i v celé republice.

Hypotéza 2: Chlapci páchají trestnou činností častěji než dívky.

Hypotéza 3: V regionu Znojmo je trestná činnost mladistvých nižší vůči celorepublikovému průměru.

3 METODIKA

3.1 Použitá metoda a technika sběru dat

K zmapování výskytu trestné činnosti mladistvých v regionu Znojmo byla použita metoda sekundární analýzy dat. Jedná se o opakovaný rozbor už shromážděných dat pro jiný výzkumný cíl. Sekundární analýza může využívat data z kvantitativního i kvalitativního výzkumu. (Reichel, 2009) Jako zdroje byla použita data z policejních statistik ministerstva vnitra ČR, data z policejního územního odboru Znojmo, Českého statistického úřadu a dokumentace orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Veškerá data se vztahovala k časovému období let 2005 až 2009.

Výsledná data byla pro lepší srovnatelnost převedena na stejnou měřitelnou jednotku index trestné činnosti. Ten byl vypočten pomocí vzorce:

$$\frac{\text{počet trestných činů spáchaných na území a) ČR b) Znojmo}}{\text{počet obyvatel na území a) ČR b) Znojmo}} * 100\,000 = \text{index}$$

Pro přehlednější popis výsledků byl index přepočten na 100.000 obyvatel. Data a výsledné grafy byly zpracovány tabulkovým procesorem MS EXCEL 2003.

3.2 Charakteristika zkoumaného souboru

Zkoumaný soubor představují získaná data o mladistvých pachatelích trestné činnosti na území znojemského regionu. Tento soubor je základním zkoumaným souborem a dále je porovnáván se zvolenými soubory ve výše uvedené metodice. Použitá data byla získána ze statistik Policie České republiky, územní odbor Znojmo, Orgánu sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu ve Znojmě a Statistického úřadu České republiky.

Mladistvou osobou páchající trestnou činností je osoba, která se dopustila protiprávního jednání (provinění) ve věku od 15 do 18 let dle zákona č. 218/2003 Sb., o

odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů.

4 VÝSLEDKY

Tabulka č. 1 porovnávání přehledu trestné činnosti spáchané mládeží v ČR a ve znojemském regionu.

Rok	Mladiství Česká republika	Mladiství Znojmo	Kriminalita celkem	Kriminalita Znojmo
2005	7614	86	344060	1090
2006	7605	102	336446	1084
2007	8079	146	357391	1239
2008	7737	135	343799	1179
2009	7123	81	332829	1143

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo

Tabulka č. 1 zobrazuje počet trestných činů spáchaných v letech 2005 až 2009. V roce 2005 bylo spácháno mladistvými v rámci celé České republiky 7614 trestných činů a z toho 86 bylo spácháno mladistvými ve znojemském regionu. V témže roce tvořilo celkovou kriminalitu 344060 trestných činů z toho 1090 ze znojemského regionu.

V roce 2006 je patrný vzestup kriminality ve všech položkách kromě počtu spáchaných celkových trestných činů ve znojemském regionu. Mladistvými v rámci celé České republiky bylo spácháno 7605 trestných činů a z toho 102 bylo spácháno mladistvými ve znojemském regionu. Celkovou kriminalitu tvořilo 336446 trestných činů z toho 1084 ze znojemského regionu.

V roce 2007 bylo spácháno nejvíce trestných činů za celé zkoumané období. Mladiství se dopustili 8079 trestných činů a z toho 146 bylo spácháno mladistvými ve znojemském regionu. Celkovou kriminalitu tvořilo 357391 trestných činů z toho 1239 ze znojemského regionu.

V roce 2008 došlo k poklesu kriminality. Mladiství se dopustili 7737 trestných činů a z toho 135 bylo spácháno mladistvými ve znojemském regionu. Celkovou kriminalitu tvořilo 343799 trestných činů z toho 1179 ze znojemského regionu.

V roce 2009 byla trestná činnost mladistvých ve zkoumaném období nejnižší. Naproti tomu se počet celkové kriminality oproti roku 2008 zvedl. Mladiství se dopustili 7123 trestných činů a z toho 81 bylo spácháno mladistvými ve znojemském

regionu. Celkovou kriminalitu tvořilo 332 829 trestných činů z toho 1143 ze znojemského regionu.

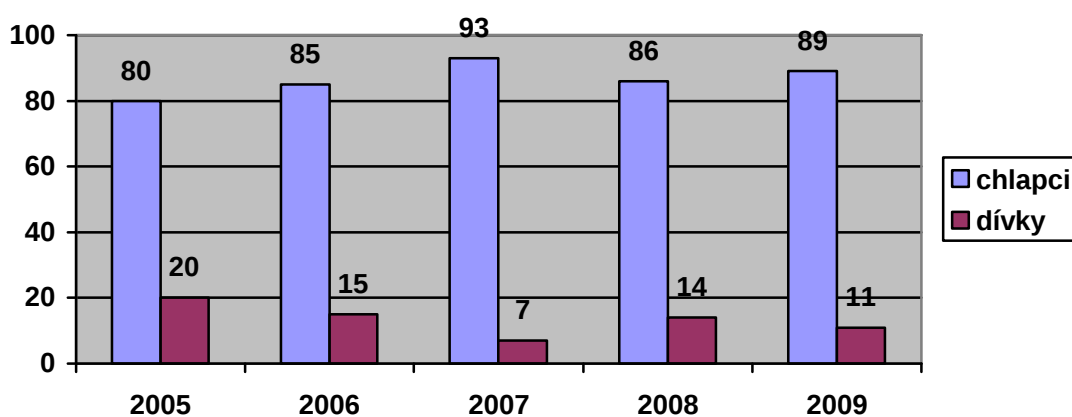
Tabulka č. 2: Počet mladistvých pachatelů v regionu Znojmo.

Rok	Mladiství	Dívky	Chlapci
2005	45	9	36
2006	68	10	58
2007	76	5	71
2008	49	7	42
2009	55	6	49

Zdroj: Dokumentace SPOD

Tabulka č. 2 znázorňuje počet mladistvých pachatelů v regionu Znojmo. V roce 2005 se dopustilo trestného činu 45 mladistvých z toho 9 dívek a 36 chlapců. V následujícím roce došlo ke zvýšení počtu pachatelů na 68, z toho bylo 10 dívek a 58 chlapců. V roce 2007 spáchalo trestnou činnost nejvíce pachatelů (76) za sledované období. U dívek ovšem došlo ke snížení počtu pachatelek na 5. Zatímco chlapců spáchalo trestnou činnost 71. V roce 2008 došlo k výraznému poklesu počtu pachatelů na 49 z toho 7 dívek a 42 chlapců. V posledním roce sledovaného období byl počet pachatelů 55 z toho 6 dívek a 49 chlapců.

Graf č. 1: Procentuální zastoupení pohlaví mladistvých pachatelů ve Znojmě.

Zdroj: Dokumentace SPOD

Pro lepší přehlednost složení mladistvých pachatelů v regionu Znojmo byl vytvořen **graf č. 1**, který znázorňuje procentuální skladbu mladistvých pachatelů. V roce 2005 se z celkového počtu 45 pachatelů dopustilo trestné činnosti 20% dívek a 80% chlapců. V následujícím roce se snížil počet dívek na 15%, chlapců bylo 85%. V roce 2007 spáchalo trestnou činnost nejvíce mladistvých za celé sledované období. Dívky tvořili jen 7% a chlapci 93%. V roce 2008 se na složení mladistvých pachatelů podíleli 14% dívky a 86% chlapci. V posledním sledovaném roce tvořili 11% dívky a 89% chlapci.

Pro další díl praktické části mé práce jsem potřebovala zjistit počet obyvatel České republiky a regionu Znojmo za zkoumané období. To je ukázáno v **tabulce č. 3**.

Tabulka č. 3: Počet obyvatel za období let 2005 až 2009.

	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel ČR	10234092	10266646	10322689	10429692	10491492
Počet obyvatel ZN	35032	34902	34735	34759	34725

Zdroj: Český statistický úřad

4.1 Trestná činnost mladistvých v roce 2005

Následující tabulky a souhrnný graf budou prezentovat zjištěné výsledky vlastní práce pro region Znojemska stejně jako pro celou Českou republiku v roce 2005. V souladu s metodikou a zvolenými postupy tak bude určeno, zdali byl region Znojemska z hlediska trestné činnosti mladistvých podprůměrný či nikoliv.

Tabulka č. 4: Násilná trestná činnost mladistvých v roce 2005.

Druh trestné činnosti	Celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Násilná TČ	1149	5	11,2271806820	14,2726649920

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 4 zaznamenává přepočtený index násilné trestné činnosti v roce 2005, který činí za celou Českou republiku 11,23 a v regionu Znojmo 14,27. Z tabulky vyplývá, že nápad násilných trestných činů je ve Znojmě nadprůměrný vůči celorepublikovému, nicméně vzhledem k následujícím indexům se dá považovat za relativně průměrný.,

Tabulka č. 5: Mravnostní trestná činnost mladistvých v roce 2005.

Druh trestné činnosti	Celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Mravnostní TČ	190	3	1,8565398865	8,5635989952

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 5 zachycuje přepočtený index mravnostní trestné činnosti v roce 2005. Tento činil za celou Českou republiku 1,86 a na Znojmsku 8,56. Znojmsko opět z hlediska mravnostních trestných činů mladistvých patří k nadprůměrným regionům vůči celé republice.

Tabulka č. 6: Majetková trestná činnost mladistvých v roce 2005.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Majetková TČ	4643	59	45,3679720683	168,4174469057

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 6 se zabývá majetkovou trestnou činností spáchanou mladistvými v roce 2005. Přepočtený index pro republiku činil 45,37. Naproti tomu přepočtený index pro region Znojma činil celých 168,42. To představuje výrazný nadprůměr s republikovým srovnáním, kdy index pro region Znojma nabyl téměř 4x vyšší hodnoty.

Tabulka č. 7: Ostatní trestná činnost mladistvých v roce 2005.

Druh trestné činnosti	Celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Ostatní TČ	1197	20	11,6962012849	57,0906599680

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 7 sleduje tzv. ostatní trestnou činnost, tj. činnost, která se jinak nezařazuje, protože samotná skutková podstata takového činu je vesměs ojedinělá a nemělo by význam pro ni dělat samostatnou statistiku. Ostatní trestná činnost mladistvých byla v regionu Znojemska stanovena přepočteným indexem na 57,09. To je znovu mnohonásobně více oproti republikovému indexu, kdy tento nabyl hodnoty 11,70. I z hlediska ostatní trestné činnosti je tak tedy region Znojemska nadprůměrným regionem.

Tabulka č. 8: Zbývající trestná činnost mladistvých v roce 2005.

Druh trestné činnosti	Celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Zbývající TČ	187	0	1,8272260988	0,0000000000

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 8 vyjadřuje přepočtené indexy pro republiku i Znojmsko pro zbývající trestnou činnost. Z hlediska Znojemska se jedná o jednu z mála druhů trestné činnosti, kterou páchají mladiství a při níž je celorepublikový index vyšší než znojemský. Znojmsko je proto z tohoto důvodu a v souladu se zvolenou metodikou podprůměrným regionem.

Tabulka č. 9: Hospodářská trestná činnost mladistvých v roce 2005.

Druh trestné činnosti	Celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Hospodářská	248	2	2,4232731150	5,7090659968

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Navzdory výskytu pouze dvou případů na území Znojemska **Tabulka č. 9** potvrzuje, že i na tak nízký počet obyvatel je tento počet trestných činů dostatečný na to, aby se Znojemsko i v tomto případě stalo nadprůměrným regionem s indexem 5,71 oproti republikovému 2,42.

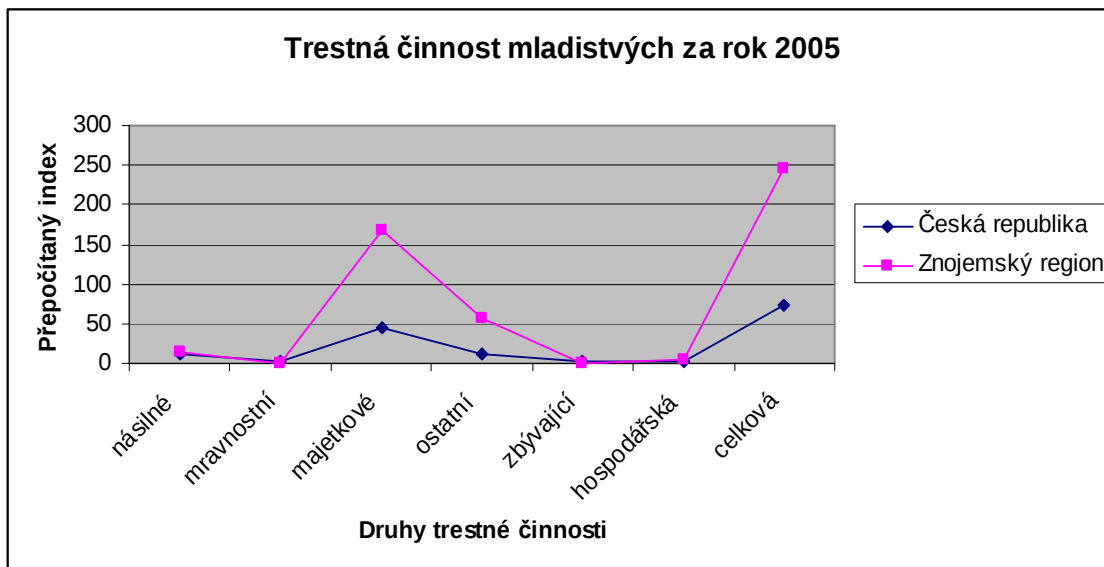
Tabulka č. 10: Celková trestná činnost mladistvých v roce 2005.

Druh trestné činnosti	Celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Celková TČ	7614	86	74,3983931354	245,4898378625

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

V závěrečné **Tabulce č. 10** je zaznamenána celková kriminalita mladistvých Znojemska vůči trestné činnosti mladistvých republikové. Z přepočtených indexů jasně vyplývá, že Znojemsko v roce 2005 patřilo celkově k regionům s nadprůměrným výskytem trestné činnosti mladistvých, kdy hodnota přepočteného indexu byla vypočítána na 245,50, zatímco celorepublikový index nabyl pouze hodnoty 74,40. Znojemsko má tedy výskyt trestné činnosti vůči obyvatelstvu asi 3x vyšší, než připadá na obyvatele České republiky.

Graf č. 2: Index trestné činnosti mladistvých za rok 2005.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 2, kdy tento pomocí spojnic ukazuje celkovou strukturu kriminality mladistvých v roce 2005. Z grafu je lépe patrné, co bylo výše uvedeno, tedy že Znojensko patřilo v roce 2005 k nadprůměrným regionům, co se týče výskytu trestné činnosti mladistvých vůči počtu obyvatel žijících na území Znojemska. Toto bylo porovnáváno s celkovým počtem trestných činů mladistvých, spáchaných na území České republiky, připadajících na počet obyvatel v roce 2005. Graf tak jasně a názorně zachycuje významný výkyv ve všech typech trestné činnosti (vyjma celkové) u majetkových trestných činů, kdy přepočtené indexy pro daný druh trestné činnosti dosahuje druhé nejvyšší hodnoty hned po celkové.

4.2 Trestná činnost mladistvých v roce 2006

Pro rok 2006 vycházíme z předpokladu roku 2005, že region Znojemska je, co se týče trestné činnosti mladistvých, nadprůměrný. Pochopitelně, že čím novější rok, tím více je relevantní přepočtený index.

Tabulka č. 11: Násilná trestná činnost mladistvých v roce 2006.

Druh trestné činnosti	Celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Násilná TČ	990	5	9,6428765538	14,3258266002

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

V **Tabulce č. 11** můžeme vidět, že přepočtený index násilné trestné činnosti pro celou republiku má hodnotu 9,64. To představuje oproti roku 2005 snížení, a to o asi 2 indexové body. Index však pro znojemský region zůstává přibližně na stejné hodnotě, tedy 14,33. I v roce 2006 patří tedy Znojmo k nadprůměrnému regionu výskytu trestné činnosti mladistvých.

Tabulka č. 12: Mravnostní trestná činnost mladistvých v roce 2006.

Druh trestné činnosti	Celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Mravnostní TČ	175	3	1,7045488858	8,5954959601

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 12 zaznamenává mravnostní trestnou činnost v roce 2006. V roce 2006 se přepočtený index pro republiky vyšplhal na hodnotu 1,70. To je o asi desetinu bodu méně než v roce 2005. Raketový nárůst (z hodnoty 0) na hodnotu 8,60 je však podchycen pro region Znojemska. O to se postaraly 3 mravnostní trestné činy spáchané mladistvými na Znojemsku. Znojmo se tak i v mravnostní trestné činnosti řadí k nadprůměrným regionům.

Tabulka č. 13: Majetková trestná činnost mladistvých v roce 2006.

Druh trestné činnosti	Celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Majetková TČ	4159	67	40,5098218055	191,9660764426

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 13 je po roce 2005 velmi sledovaným faktorem, neboť hodnoty indexu jsou v obou případech nejvyšší, páchají se tedy tyto trestné činy nejvíce. Oproti roku 2005 se majetková trestná činnost v roce 2006 na území republiky snížila, a to asi o 5 indexových bodů na hodnotu 40,51. Region Znojma však má hodnotu 192,00, a to představuje navýšení v roce 2006 o 23,58 indexových bodů, což je jistě značných nárůst – 14,6 % oproti roku 2005. V roce 2006 je tak i nadále Znojensko nadprůměrným regionem.

Tabulka č. 14: Ostatní trestná činnost mladistvých v roce 2006.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Ostatní TČ	1143	11	11,1331392940	31,5168185204

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 14 se věnuje ostatní trestné činnosti v roce 2006. V celorepublikovém indexu zůstalo vesměs vše při starém, když hodnota indexu je 11,13, zatímco v roce 2005 byla 11,70. Vcelku výrazný pokles však zaznamenal index této trestné činnosti v regionu Znojma. Ten dosáhl „pouze“ hodnoty 31,52 indexových bodů, což oproti roku 2005, kdy index byl 57,10, představuje snížení kriminality o 44,8 %. To je velmi výrazný pokles indexu. Navzdory tomu faktu však zůstává region Znojma v roce 2006 v této oblasti vysoce nad republikovým indexem.

Tabulka č. 15: Zbývající trestná činnost mladistvých v roce 2006.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Zbývající TČ	858	13	8,3571596800	37,2471491605

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 15 se zabývá zbývající trestnou činností. Ta vykázala v roce 2005 jen minimální hodnoty, když v celorepublikovém indexu získala pouze 1,83 indexových bodů, zatímco v roce 2006 má již index hodnotu 8,36. Obdobný nárůst pak sledujeme i

na Znojmsku, kdy se index z původní hodnoty 0 (roku 2005) dostal na hodnotu 37,25. Znojmský region se tak v roce 2006 zařadil mezi nadprůměrné regiony.

Tabulka č. 16: Hospodářská trestná činnost mladistvých v roce 2006.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Hospodářská TČ	280	3	2,7272782172	8,5954959601

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Hospodářská trestná činnost za rok 2006 je podchycena **Tabulkou č. 16**. Index pro republiku zůstal vesměs stejný, mění se jen řádově desetiny indexových bodů. Za to o přibližně 3 indexové body na hodnotu 8,60 vzrostl přepočtený index pro Znojmsko. Stejně jak je tomu v roce 2005, tak i v roce 2006 je Znojmsko nadprůměrným regionem.

Tabulka č. 17: Celková trestná činnost mladistvých v roce 2006.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Celková TČ	7605	102	74,0748244363	292,2468626440

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Shrnující **Tabulka č. 17** se pak zabývá trestnou činností mladistvých v roce 2006 jako celku. Nerozlišuje tedy jednotlivé druhy trestné činnosti. Její vypovídací hodnota pak zachycuje nápad trestné činnosti mladistvých. Hodnota přepočteného republikového indexu se oproti roku 2005 výrazněji nezměnila a nabyla hodnoty 74,10. Index regionu Znojma však zvýšil svou hodnotu oproti roku 2005, a to asi o 19 % na 292,25 bodů. Znojmský region tak zůstává v roce 2006 vysoce nadprůměrným oproti celorepublikovému indexu. Mnohem patrněji tuto skutečnost vystihuje celkovou.

Graf č. 3: Index trestné činnosti mladistvých za rok 2006.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 3, na němž můžeme pozorovat výraznou majetkovou kriminalitu mladistvých, výraznější zbývající kriminalitu a pochopitelně velmi výraznou zvýšenou (indexovou) kriminalitu celkovou.

4.3 Trestná činnost mladistvých v roce 2007

Budeme-li vycházet z předchozích let a jejich vývoje, budeme očekávat, že i v roce 2007 se kriminalita mladistvých bude i nadále zhoršovat.

Tabulka č. 18: Násilná trestná činnost mladistvých v roce 2007.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Násilná TČ	1082	6	10,4817649742	17,2736432993

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 18 zaznamenává přepočtený index násilné trestné činnosti v roce 2007, který činí za celou Českou republiku 10,48 a v regionu Znojmo 17,27. Oproti roku 2006 dochází tedy na území celé České republiky k nárůstu o přibližně 1 indexní bod. Zvýšení je znatelné také na Znojemsku, kdy index nabyl hodnoty 17,27 oproti

14,33 roku 2006. Z tabulky vyplývá, že nápad násilných trestných činů je ve Znojmě nadprůměrný vůči celorepublikovému.

Tabulka č. 19: Mravnostní trestná činnost mladistvých v roce 2007.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Mravnostní TČ	184	2	1,7824812895	5,7578810998

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tato **Tabulka č. 19** je změnou k lepšímu. Zatímco celorepublikový index neznatelně stoupá (asi 0,08 bodu), oproti roku 2006 index roku 2007 pro znojemský region klesá, a to výrazně – o 3 indexní body. Navzdory tomuto relativně významnému poklesu však i nadále Znojmo spadá do nadprůměrných regionů.

Tabulka č. 20: Majetková trestná činnost mladistvých v roce 2007.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Majetková TČ	3966	80	38,4202217077	230,3152439902

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Sledovaná majetková trestná činnost je pro rok 2007 obsažena v **Tabulce č. 20**. Z tabulky vyplývá, že index je pro celou republiku 38,42, což představuje snížení trestné činnosti mladistvých na počet obyvatel o přibližně 2 indexní body (tedy asi o 5 %), zatímco index pro Znojmsko je 230,31. Oproti roku 2006 se jedná o další významné zvýšení, tentokrát z 192,00 na 230,31, což představuje procentuální navýšení u indexu pro Znojmsko o 20 %. Znojmsko tak zůstává v majetkové kriminalitě mladistvých vysoko nad celorepublikovým indexem.

Tabulka č. 21: Ostatní trestná činnost mladistvých v roce 2007.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Ostatní TČ	982	25	9,5130251430	71,9735137469

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Je-li ostatní trestná činnost v roce 2007 doprovázena poklesem celostátního indexu na 9,51, tedy asi o 2 body, pak (jak jsme si již asi mohli zvyknout) na regionu Znojmo je tomu naopak. **Tabulka č. 21** jasně uvádí, že na Znojemsku je index ostatní trestné činnosti pro rok 2007 na hodnotě 71,98. Oproti roku 2006 se tak procentuálně zvýšil o 127 %! Připomínat skutečnost, že Znojmo překonalo celorepublikový index s přehledem, snad není ani třeba.

Tabulka č. 22: Zbývající trestná činnost mladistvých v roce 2007.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Zbývající TČ	1653	29	16,0132694107	83,4892759465

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Zajímavou se může jevit **Tabulka č. 22**. Celorepublikový index získal hodnotu 16,01, což představuje přibližně dvojnásobnou hodnotu roku 2006. Znojemský index jej následuje a stoupá téměř o tutéž hodnotu, a to přibližně na dvojnásobek. Ovšem i hodnota roku 2006 by i v roce 2007 postačovala k zařazení Znojemska do nadprůměrných regionů. Hodnota 83,49 roku 2007 proto Znojemsku zaručuje nadprůměrnost.

Tabulka č. 23: Hospodářská trestná činnost mladistvých v roce 2007.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Hospodářská TČ	212	4	2,0537284423	11,5157621995

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Rok 2007 je pro mnoho druhů trestné činnosti stagnační. Tak je tomu i pro hospodářskou trestnou činnost, kdy index klesl oproti roku 2006 na hodnotu 2,05, což představuje snížení asi o 0,7 indexního bodu. **Tabulka č. 23** však prozrazuje, že na Znojmsku je situace jiná. Index zde stoupl na 11,52, což oproti předcházejícímu roku znamená nárůst o 33,84 %. Znojmsko se tak řadí do nadprůměru.

Tabulka č. 24: Celková trestná činnost mladistvých v roce 2007.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Celková TČ	8079	146	78,2644909674	420,3253202821

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 24 se věnuje celkové trestné činnosti mladistvých za rok 2007. Oproti roku 2006 došlo ke zvýšení celorepublikového indexu o 5,67 % na hodnotu 78,26. Znojmo však dopadlo ještě hůře, neboť vypočítaný index stanovil hodnotu celkové trestné činnosti o 43,83 %, než byla v roce 2006. Celkový index pro Znojmo tak skončil na 420,36. Znojmo tak i v roce 2007 patří mezi nadprůměrné regiony.

Graf č. 4: Index trestné činnosti mladistvých za rok 2007.

Zdroj: vlastní výzkum

Vzednutí majetkové kriminality stejně také ostatní a zbývající pak velmi výstižně zachycuje **Graf č. 4**. To také můžeme považovat za rapidní nárůst znojemského indexu pro celkovou trestnou činnost v roce 2007.

4.4 Trestná činnost mladistvých v roce 2008

Z předchozích zjištění musíme nabýt dojmu, že znojemský region se bude i nadále řadit mezi nadprůměrné regiony. Toto tvrzení budeme potvrzovat i v roce 2008. Rok 2008 je ovšem rokem, kdy musíme brát v úvahu určitou změnu, tedy skutečnost, že byl schválen nový trestní zákoník. Tento zákoník měl postihovat přísněji trestnou činnost, a dokonce v původní verzi počítal s trestně-právní odpovědností již ve 14 letech života. Široká mediální kampaň o jeho vzniku a platnosti mohla vyvolat určitou dávkou počátečních nejistot, jak se co bude dít. Trestní zákoník také zavedl nové trestné činy a zpřísnil postih za činy proti životu a zdraví. Bude proto jistě zajímavé, jak se budou ukazatelé roku 2008 vyvíjet.

Tabulka č. 25: Násilná trestná činnost mladistvých v roce 2008.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Násilná TČ	1119	5	10,7289841349	14,3847636583

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 25 o násilné trestné činnosti v rámci celorepublikového indexu nevypovídá o žádné větší změně – pouze v desetinách indexních bodů oproti roku 2007. Jedná se o minimální nárůst, kdy index nabyl hodnoty 10,73. Zajímavým se ovšem jeví index znojemský, neboť zde došlo k jeho poměrně patrnému snížení, a to o 16,73 %, kdy ukazatel má hodnotu 14,38. Ačkoliv zde došlo k takovému poklesu a mírnému navýšení celostátního indexu zůstává Znojmo nadprůměrným regionem.

Tabulka č. 26: Mravnostní trestná činnost mladistvých v roce 2008.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Mravnostní TČ	135	4	1,2943814640	11,5078109267

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tradičně nízké hodnoty pro mravnostní trestnou delikvenci mladistvých ukazuje pro celou Českou republiku **Tabulka č. 26**. Index pro rok 2008 má hodnotu 1,29, což představuje snížení o 27,53 %. Index pro Znojmo však velmi výrazně vzrostl, a to o 100 %. Region Znojma tak zůstává nadprůměrným regionem a oproti roku 2007 vykazuje velmi vysoké hodnoty.

Tabulka č. 27: Majetková trestná činnost mladistvých v roce 2008.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Majetková TČ	3933	52	37,7096466511	149,6015420467

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Majetková kriminalita mladistvých hraje v celkové trestné činnosti velký význam. **Tabulka č. 27** zachycuje velmi zajímavé údaje. Index pro Českou republiku se nikterak výrazněji nepohyboval, neboť jeho snížení je v rámci do 2 %, což bychom spíše označili za stagnaci. Naprostým překvapením je však index pro znojemský region. Tento nabyl hodnoty „pouze“ 149,60! Snížil se tak oproti roku 2007 o celých 35 %. I přesto však je Znojmo v roce 2008 nadprůměrným regionem v tomto druhu trestné činnosti.

Tabulka č. 28: Ostatní trestná činnost mladistvých v roce 2008.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Ostatní TČ	1083	48	10,3838157445	138,0937311200

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

V roce 2008 zaznamenala další silný nárůst ostatní trestná činnost, jak ukazuje **Tabulka č. 28**. Z hlediska roku 2007 se jedná navýšení o 8,57 % pro celorepublikový index a pro region Znojmo o navýšení zhruba o 93 %. Ostatní trestná činnost je tak na Znojemsku na svém vzestupu a téměř ohrožuje dosud první majetkovou trestnou činnost. Znojemsko je tak s hodnotou indexu 138,09 nadprůměrným regionem.

Tabulka č. 29: Zbývající trestná činnost mladistvých v roce 2008.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Zbývající TČ	1284	25	12,3110059242	71,9238182917

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 29 zaznamenává přepočtený index zbývající trestné činnosti v roce 2008, který činí za celou Českou republiku 12,31 a v regionu Znojmo 71,92. Index pro Znojmo klesl přibližně o 14 %. Z tabulky vyplývá, že nápad zbývajících trestných činů je ve Znojmě nadprůměrný vůči celorepublikovému.

Tabulka č. 30: Hospodářská trestná činnost mladistvých v roce 2008.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Hospodářská TČ	183	1	1,7546059845	2,8769527317

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 30 podchycuje hospodářskou trestnou činnost v roce 2008. Oproti roku 2007 je zaznamenán pokles této trestné činnosti. Původní celorepublikový index 2,05 se snížil na 1,75. Velmi potěšujícím ukazatelem pak může být rapidní snížení indexu pro region Znojmo, když index spadl z hodnoty roku 2007 11,52 na 2,88. Bez ohledu na skutečnost, že index klesl o 75 %, region Znojmo je i v této činnosti v roce 2008 nadprůměrným regionem.

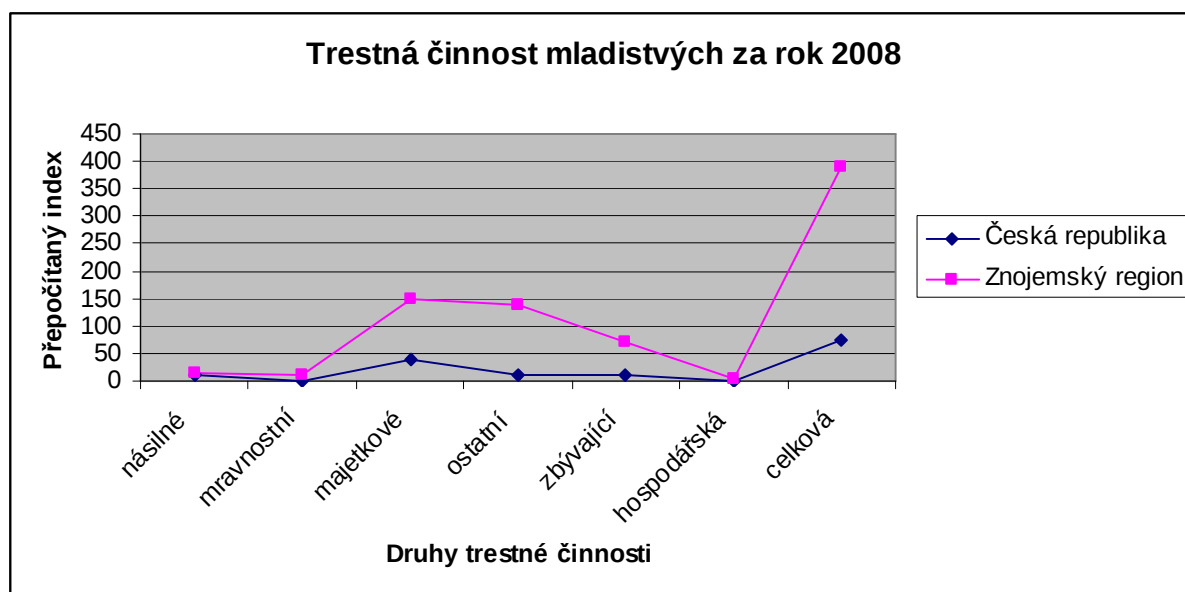
Tabulka č. 31: Celková trestná činnost mladistvých v roce 2008.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Celková TČ	7737	135	74,1824399033	388,3886187750

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 31 se věnuje celkové trestné činnosti mladistvých v roce 2008. Celková trestná činnost v republikovém měřítku klesla meziročně přibližně o 4 indexní body, tedy asi o 5 %. Pokles celkové kriminality na Znojemsku se nedá moc očekávat, a to vzhledem k dlouhodobě přetrvávající vysoké majetkové kriminalitě a k ní nově přistupující ostatní kriminalitě. Meziročně se index snížil o 8 %, když nabyl hodnoty 388,39.

Graf č. 5: Index trestné činnosti mladistvých za rok 2008.

Zdroj: vlastní výzkum

Situaci roku 2008 dobře ilustruje **graf č. 5**. Můžeme vidět, jak ostatní kriminalita téměř dostihla majetkovou kriminalitu na úrovni Znojemska. Znojmo je tedy celkově nadprůměrným regionem.

4.5 Trestná činnost mladistvých v roce 2009

Do roku 2009 můžeme vkládat určité naděje. Vstoupil v platnost nový trestní zákoník, který si dal za cíl lépe chránit společnost nejen nově definovanými skutkovými podstatami, ale rovněž zpřísněním trestů. Určité obavy z nových postihů mohly vést v roce 2008 a 2009 ke snížení kriminality, možná jen dočasně, než si osvědčené „firmy“ najdou klíčky. Každopádně rok 2009 by mohl slibovat stabilizaci situace a možnou stagnaci trestné činnosti.

Tabulka č. 32: Násilná trestná činnost mladistvých v roce 2009.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Násilná TČ	969	6	9,2360552722	17,2786177106

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Nejzávažnější trestnou činnost – násilnou trestnou činnost - zachycuje **Tabulka č. 32**. Ta ukazuje na další snížení násilné trestné činnosti v roce 2009 v republikovém měřítku, když index 10,73 z roku 2008 meziročně klesl o 13,6 % na hodnotu 9,24. Zcela opačný trend však nabral index pro Znojensko, když nabyl hodnoty 17,28, což představuje navýšení oproti roku 2008 o 20,2 %. Znojmo tak je nadprůměrným regionem.

Tabulka č. 33: Mravnostní trestná činnost mladistvých v roce 2009.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Mravnostní TČ	174	5	1,6584867052	14,3988480922

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 33 komparuje mravnostní trestnou činnost v roce 2009. Navzdory novému trestnímu zákoníku tato činnost jak republikově, tak na Znojensku stoupala. Konkrétně vzrostl republikový index o 28,7 % na hodnotu 1,66. Znojenský index je při

navyšování na tom o něco lépe, jeho navýšení je o 25,1 %. Jeho hodnota pro rok 2009 činí 14,40. Mravnostní trestná činnost je v regionu Znojmo nadprůměrnou.

Tabulka č. 34: Majetková trestná činnost mladistvých v roce 2009.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Majetková TČ	3472	32	33,0934818422	92,1526277898

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Poslední zkoumaný rok (2009) přinesl v nejsledovanější kategorii – majetkové trestné činnosti – poměrně značné překvapení. **Tabulka č. 34** dokazuje pokles celorepublikového indexu o 12,2 % na hodnotu 33,1 a další významný pokles oproti roku 2007 a 2008 u majetkové kriminality na Znojemsku, kdy pokles na hodnotu 92,15 představuje snížení hodnoty indexu meziročně o 38,4 % a oproti roku 2007 dokonce o téměř 60 %! Přes všechny tyto dá se říci pozitivní poklesy, však region Znojmo zůstává nadprůměrným regionem, co se týče páčání dané trestné činnosti.

Tabulka č. 35: Ostatní trestná činnost mladistvých v roce 2009.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Ostatní TČ	1193	17	11,3711186169	48,9560835133

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 35 vykazuje oproti roku 2008 další výkyvy, zejména pak pro Znojemsko. Celorepublikový index se navýšil oproti roku 2008 asi o 1 indexní body, což odpovídá v tomto případě asi 10 %. Velmi zajímavým se však jeví pokles ostatní trestné činnosti v regionu Znojmo. Tento meziročně činil více jak 64 %. Rok 2008 byl tedy z hlediska páčání ostatní trestné činnosti značně nadprůměrným. Znojmo však zůstává nadprůměrným regionem i přes takovýto pokles.

Tabulka č. 36: Zbývající trestná činnost mladistvých v roce 2009.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Zbývající TČ	1094	20	10,4274968708	57,5953923686

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Poklesem v roce 2009 se může pochlubit trestná činnost zbývajících, kterou charakterizuje **Tabulka č. 36**. Oba indexy vypovídají o klesání této trestné činnosti. Republikový index nabyl hodnotu 10,43, což představuje asi 2bodové snížení indexu, zatímco Znojmo svůj index snížilo asi o 14 indexových bodů. To představuje meziroční snížení o 20 %. Stejně jako ve všech ostatních letech je Znojmo i v roce 2009 nadprůměrným regionem.

Tabulka č. 37: Hospodářská trestná činnost mladistvých v roce 2009.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Hospodářská TČ	221	1	2,1064687463	2,8797696184

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Potěšujícím pro Znojmo může být **Tabulka č. 37**, jenž zachycuje hospodářskou trestnou činnost. Index republiky totiž stoupl o 20,6 % na 2,11, ale znojemský index stagnoval a jeho změna oproti roku 2008 není relevantní. Relativně se Znojmo může řadit mezi průměrné regiony, když se jeho index pohybuje přibližně na stejné úrovni jako index republikový.

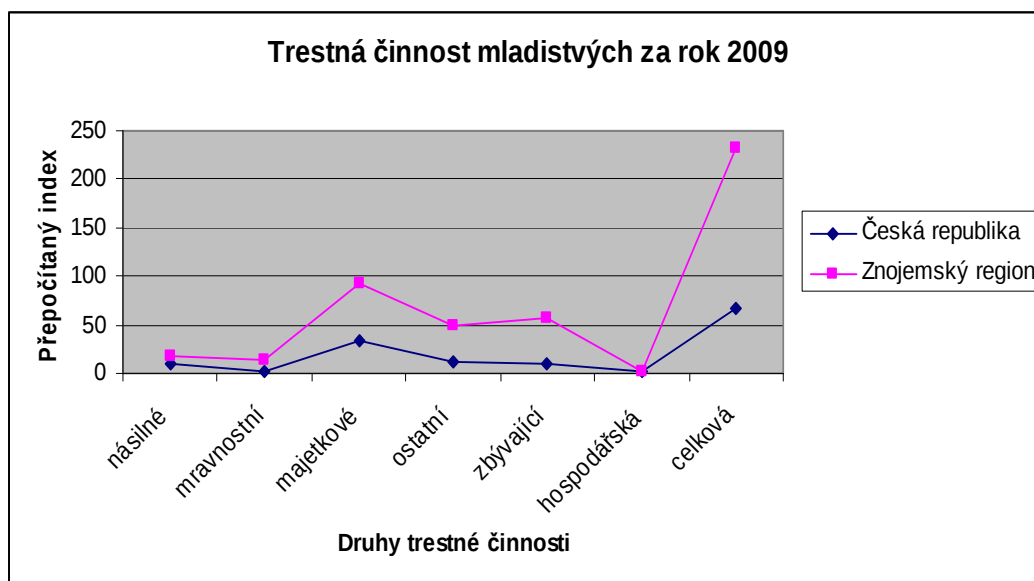
Tabulka č. 38: Celková trestná činnost mladistvých v roce 2009.

Druh trestné činnosti	celá ČR	Znojmo	Přepočtený index trestné činnosti ČR	Přepočtený index trestné činnosti Znojmo
Celková TČ	7123	81	67,8931080536	233,2613390929

Zdroj: Policejní statistiky ministerstva vnitra ČR, policie ÚO Znojmo, vlastní výzkum

Tabulka č. 38 pak jako již tradičně zachycuje celkovou trestnou činnost v roce 2009. S povděkem můžeme sledovat další snižování trestné činnosti jak na Znojemsku, tak celostátně. Celostátní index tak nabyl hodnoty 67,90, čímž došlo k meziročnímu poklesu o 8,5 %. Znojemský index nabral ještě větší pád, kdy hodnota 233,26 roku 2009 představoval pouze 60 % hodnoty roku 2008.

Graf č. 6: Index trestné činnosti mladistvých za rok 2009.

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 6 pak pouze dokresluje výše uvedené, kdy názorně uvádí zjištěné skutečnosti. Oproti roku 2008 můžeme vidět výrazný pokles majetkové trestné činnosti na Znojemsku, ale rovněž můžeme vidět nabývající zbytkovou a ostatní trestnou činnost. Z celkového hlediska však zůstává region Znojma, i přes velká snížení v letech 2008 a 2009, stále nadprůměrným regionem

5 DISKUZE

Trestná činnost mladistvých je v zorném poli společnosti chápána jistě jako velmi závažná a společnost se o tuto problematiku velice zajímá. Utváření delikventního mladistvého je relativně složitý proces (delikventní socializace), během něhož si mladiství osvojí společností neuznávané hodnoty, čímž se ze společnosti vylučují.

Na začátku mého zkoumání bylo předem stanoveno několik hypotéz. Hypotéz, u nichž jsem se očekávala dané výsledky a tyto jsem proto ověřovala. První hypotézou bylo, že majetková trestná činnost je nejpočetnější trestnou činností mladistvých. Podle Večerky (2004) je majetková trestná činnost skutečně nejpočetnější trestnou činností mladistvých, přičemž je s velkým odstupem následována násilnou trestnou činností. Majetková trestná činnost mladistvých podle Večerky dosahovala v průměru přibližně 66 % celkové trestné činnosti mladistvých. Na násilnou trestnou činnost pak v průměru připadlo 13 %. Obdobné šetření provedli i Zapletal a Novotný (2004), kdy majetkovou trestnou činnost mladistvých vyjádřili na 66,2 % a násilnou trestnou činnost na 13,5 % celkové trestné činnosti mladistvých. Jak s názorem Večerky, že majetková trestná činnost je nejpočetnější trestnou činností mladistvých, tak s názorem Zapletala a Novotného, že majetková trestná činnost je nejvíce páchanou trestnou činností mladistvých, souhlasím. Tak tomu je i podle provedeného výzkumu, a to jak v celorepublikovém měřítku, tak v regionu Znojma. Majetková kriminalita mladistvých však ve sledovaném období (2005 – 2009) snížila v průměru na 53 % celkové trestné činnosti mladistvých. Násilná trestná činnost zůstala v předmětném období mého výzkumu v průměru stejná, tedy asi 13 % celkové kriminality. Matoušek a Kroftová (2003) uvádí, že majetková trestná činnost je naprosto převažující formou kriminálního chování mladistvých. S tímto jejich tvrzením se na základě provedeného výzkumu v celorepublikovém měřítku ztotožňuji pouze do roku 2007. Od uvedeného roku se majetková trestná činnost snižuje, v letech 2007 a 2009 je dokonce pod 50 % celkové kriminality mladistvých, konkrétně v roce 2007 dosahuje hodnoty 49,1 % a v roce 2009 má majetková kriminalita z celkové kriminality 48,7 %. V roce 2008 pak osciluje kolem

50% hranice, když její zastoupení v celkové kriminalitě je 50,8 %. S názorem Matouška a Kroftové tak tedy již od roku 2007 nesouhlasím, a to nejen kvůli ústupu majetkové kriminality, což prokazují výzkumy výše uvedených, ale rovněž i můj, ale také kvůli výraznému růstu zbývajících kriminality, která v roce 2009 představovala 555,3 % případů roku 2005 (viz kapitola výsledky), nesouhlasím. Obdobný trend jako v celé republice zaznamenala pak i majetková kriminalita na Znojemsku. Do roku 2007 je majetková kriminalita jasně převažující kriminalitou mladistvých na území regionu Znojma, kdy zaujímá v průměru let 2005 – 2007 61,7 % celkové kriminality. Od roku 2008 se její zastoupení snižuje, když průměrně v letech 2008 a 2009 představuje pouze 38,9 %. V daných letech se dochází k významnému nárůstu zbývajících kriminality. Průměr těchto dvou let je 30,1 % celkové kriminality.

Druhá hypotéza byla potvrzena. Provedená analýza jednoznačně dokázala, že trestnou činnost skutečně páchají chlapci častěji než dívky. Poměrově se jedná o vysoké zastoupení mužského pohlaví, zatímco dívky se dopouští trestné činnosti v mnohem menším měřítku. Na regionu Znojemska se poměr v průměru pohybuje kolem 87:13 ve prospěch chlapců. Matoušek a Kroftová (2003) tvrdí, že se snižuje nepoměr zastoupení pohlaví v trestné činnosti, protože zvolna narůstá kriminalita žen. S tímto názorem z hlediska regionu Znojma nesouhlasím. Během let 2005 – 2009, které jsem zkoumala, se zastoupení dívek v páchání trestné činnosti mladistvých snižuje, a to z původních 20 % roku 2005 na 11 % roku 2009. V roce 2007 bylo zastoupení dívek na Znojemsku dokonce jen 7 %. Kuchta a kol. (2005) uvádí, že zastoupení dívek v trestné činnosti mladistvých je z hlediska celorepublikového přibližně kolem 8 % (např. v roce 2001 8,1 %, či v roce 2003 pak 7,3 %). Ve srovnání s mým výzkumem pro oblast regionu Znojma se tedy ukazuje, že mohu souhlasit s Kuchtou a kol., a to, co do odpovědi na zadání hypotézy. Rozdíl mezi Kuchtou a kol. zjištěných průměrných 8 % a mými 13 % delikventních dívek ukazuje, že region Znojma představuje v rámci celé republiky region s vyšším výskytem pachatelů - dívek .

Nejvíce zážející skutečností pro mě bylo zjištění po provedení analýzy trestné činnosti mladistvých v regionu Znojma, a to nepotvrzení očekávaného výsledku u hypotézy číslo tři: V regionu Znojmo je trestná činnost mladistvých podprůměrná vůči

celorepublikovému průměru. Za použití metodiky práce (viz příslušné kapitoly) jsem dospěla k závěru, že trestná činnost na Znojemsku je ve všech ohledech a téměř všech letech nadprůměrná. Hlavní trestnou činností je stejně jako v celorepublikovém měřítku majetková trestná činnost. (Kuchta a kol., 2005) Od roku 2008 však dochází v regionu Znojma ke snížení majetkové kriminality a naopak k růstu ostatní kriminality. V roce 2008 dokonce byl rozdíl mezi majetkovou kriminalitou a ostatní kriminalitou pouze 4 případy. Znojensko vykazuje na počet svých obyvatel několikanásobně vyšší hodnoty indexu, než je tomu u celorepublikového indexu. Večerka (2004) uvádí, že region Znojma je svým nápadem trestné činnosti mladistvých podprůměrný. Jeho výzkum prokázal indexově trestnou činnost mladistvých na znojemský region ve výši 8,7, zatímco celorepublikový index byl 8,9. Znojmo se tedy pohybovalo okolo průměrů, nicméně o 0,2 indexových bodů bylo podprůměrné. S názorem Večerky nesouhlasím. Podle mého výzkumu je region Znojma regionem s vyšším výskytem kriminality mladistvých, když indexy ve všech hlavních kriminalitách mladistvých (majetkové a násilné) dosahují mnohem vyšších hodnot než u celorepublikového průměru.

6 ZÁVĚR

Trestná činnost mladistvých vždy byla předmětem zájmů společnosti, politiků a orgánů činných v trestním řízení. Mnozí si již od začátku uvědomovali, že trestná činnost mladistvých (a potažmo nezletilců) je specifickým druhem trestné činnosti, který si žádá mnohem větší pozornosti a hlubší analýzy. Trestná činnost mladistvých totiž ukazuje, kam se daná generace mladistvých ubírá, kam směřuje a co je jejím cílem, jaké hodnoty chce respektovat a jaké už ne, ať už je to z hlediska přesvědčení či nutnosti.

Práce je členěna do samostatných kapitol, které na sebe navazují a vzájemně se doplňují. Jednotlivé kapitoly tak dávají souhrnný přehled o zkoumané problematice, což v závěru vyústilo v analýzu trestné činnosti mladistvých na Znojemsku ve srovnání s Českou republikou jako celkem.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zmapování výskytu trestné činnosti mladistvých v regionu Znojmo. Tohoto cíle bylo dle mého názoru dosaženo, když bylo provedeno šetření za účelem zjištění trestné činnosti na území Znojemska. Toto bylo provedeno nejen analýzou získaných dat z Policie České republiky a z odboru sociálně právní ochrany dětí, ale rovněž osobními rozhovory s úředníky a policisty, kteří ochotně podali i své osobní zkušenosti s problémovou mládeží. Tohoto bylo dosaženo zejména kapitolou 4, kdy byl zjištěn přesný počet pachatelů trestné činnosti na Znojemsku a také údaje o tom, jakou trestnou činnost tito pachatelé páchali.

Součástí zadání byly rovněž dílčí cíle. I tyto byly naplněny, když prvním dílčím cílem bylo zjistit, jaký druh trestné činnosti mladiství provádějí. Nejpočetnější trestnou činností mladistvých byla majetková trestná činnost, a to jak na Znojemsku, tak v celé republice. Druhou nejčastější trestnou činností (v průměru) pak byla ostatní trestná činnosti, následovaná násilnou trestnou činností, a to pro Českou republiku jako celek. Ve znojemském regionu pak byly tři nejčastěji páchané trestné činnosti majetková trestná činnost, ostatní trestná činnost a zbývající trestná činnost. zbývající a ostatní trestnou činností.

Druhým dílčím cílem pak bylo zastoupení pohlavní v páchání trestné činnosti. I tohoto cíle bylo podle mého dosaženo, a to rovněž v kapitole 4, když jsem vyjádřila poměry zastoupení pohlaví v letech 2005 – 2009. Dá se hovořit, že na Znojmsku je zastoupení mužského pohlaví výrazně vyšší než ženského – přibližně 85 – 90 : 15 – 10 ve „prospěch“ mužského pohlaví.

Třetím dílčím cílem pak byla komparace trestné činnosti mladistvých na Znojmsku a v celé republice. Tomuto úkolu jsem se věnovala v podkapitolách 4. 1 – 4. 5, kdy jsem se zabývala každou trestnou činností samostatně a poté celkově. Pomocí přepočtených indexů byla vyjádřena republiková kriminalita mladistvých a následně na to v regionu Znojma. Z uvedených údajů tak vyplývá, že Znojmo ve všech směrech nadprůměrným regionem co do páchání trestné činnosti mladistvých.

V diskusi jsem pak provedla komparaci zjištěných údajů s dopředu stanovenými hypotézami a autory. Nejvíce překvapujícím se pak jevil pro mne fakt, že kriminalita mladistvých na Znojmsku je vyšší než v celorepublikovém průměru, přičemž hypotéza zněla, že má nižší kriminalitu, stejně jak tomu bylo u zjištění Večerky (2004).

Svou práci jsem podle svého názoru splnila všechny vytyčené cíle, ověřila hypotézy a výsledky zhodnotila.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- BLATNÍKOVÁ, Š., NETÍK, K. *Predikce vývoje pachatele*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. 174 s. ISBN 978-80-7338-075-5.
- ČÍRTKOVÁ, L. (2004) *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 432 s. ISBN 80-86473-86-4.
- CHMELÍK, J. a kol. (2005) *Rukověť kriminalistiky*. Vyd. 1. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. 532 s. ISBN 80-86898-36-9.
- FISCHER, S., ŠKODA, J. (2009) *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálních patologických jevů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-2781-3.
- FRYŠTÁK, M. a kol. (2009) *Trestní právo hmotné obecná část*. Ostrava: KEY, 2009. 157 s. ISBN 978-80-7418-039-2.
- JEDLIČKA, R. a kol. (2004) *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Praha: Themis, 2004. 478 s. ISBN 80-7312-038-0.
- JELÍNEK, J., MELICHAROVÁ, (2004) D. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže s poznámkami a judikaturou*. Praha: Linde, 2004. 143 s. ISBN 80-7201-493-5.
- KŘÍŽ, J. (2004) *Duševní poruchy a poruchy chování u dětí a mladistvých*. České Budějovice: Jihočeská univerzita 2004. 75 s. ISBN 80-7040-386-1.
- KŘÍŽ, Josef. (2004) *Vybrané kapitoly ze soudní psychiatrie*. České Budějovice: Jihočeská univerzita 2004. 43 s. ISBN 80-7040-709-3.
- KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. (2005) *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. 544 s. ISBN 8071798134.
- LUBELCOVÁ, G. (2009) *Kriminalita jako společenský fenomén: úvod do sociologicky orientované kriminologie*. Bratislava: VEDA, 2009. 212 s. ISBN 978-80-224-1051-9.
- MACEK, P. (2003) *Adolescence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7.
- MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. (2003) *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Portál,

2003. 344 s. ISBN 80-7178-771-X.

MOLTAŠOVÁ, G. (2010) *Městský program prevence kriminality města Znojma na rok 2010* [online]. 2010 [cit.2011-06-15]. Dostupné z:

http://www.znojmocity.cz/tema.asp?id_org=19341&p1=1165.

MŠMT ČR. *Metodický pokyn k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. 2008 [cit.2011-05-10]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/pro-novinare/metodicky-pokyn-k-prevenci-a-reseni-sikanovani-mezi-zaky>.

MÚHLPACHER, P. (2008) *Sociopatologie pro sociální pracovníky*. Brno: MSD, 2008. 194 s. ISBN 978-80-7392-069-2.

PAPALIA, D. E., OLDS, S. W. (1992) *Human development*. fifth edition. [s.l.] : McGraw-Hill, 1992. 632 s. ISBN 0-07-048557-7.

REICHEL, Jiří. (2009) *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 192 s. ISBN 978-80-247-3006-6.

REGOLI, R. M., HEWITT, J. D. (1991) *Delinquency in Society: Child-centered Approach*, 1 st ed, New York: Mc Gray – Hill Companies, 1991, 506 p., ISBN 0070513276.

SCHAVEL, M. a kol. (2010) *Sociálna prevencia*. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety 2010. 267 s. ISBN 978-80-89271-22-1.

SCHEINOST, M. a kol. (2010) *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 238 s. ISBN 978-80-7338-096-0.

SCHELLEOVÁ, I., a kol. (2004) *Právní postavení mladistvých*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. 250 s. ISBN 80-86432-82-3.

SMOLÍK, J. (2010) *Subkultury mládeže: Uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. 281 s. ISBN 978-80-247-2781-3.

SOCHŮREK, J. (2009) *Úvod do sociální patologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2009. 186 s. ISBN 978-80-7372-448-1.

TOMÁŠEK, J. (2010) *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. Praha: Grada, 2010. 214 s. ISBN 978-80-247-2982-4.

TURČEK, K. (2003) *Psychopatologické a sociálně-patologické projevy dětí a mládež*.

2. prepracované a doplnené vydanie. Bratislava: IRIS, 2003. 168 s. ISBN 80-88778-99-9.

VÁGNEROVÁ, Marie. (2004) *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2004. 872 s. ISBN 80-7178-802-3.

VÁGNEROVÁ, M. (2005) *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.

VEČERKA, K. a kol. (2004) *Mladiství pachatelé na prahu tisíciletí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. 132 s. ISBN 80-7338-033-1.

VÍTKOVÁ, M. (2004) *Integrativní, Speciální pedagogika: integrace školní a sociální*. 2. rozšířené a přepracované vydání. Brno: Paido, 2004. 463 s. ISBN 80-7315-071-9.

Zákon č. 218/2003 Sb., O odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), v platném znění.

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, v platném znění.

ZAPLETAL, J., NOVOTNÝ, O. a kol. (2004) *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2.

ZOUBKOVÁ, Ivana. (2002) *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda: A. Čeněk, 2002. 231 s. ISBN 80-86473-08-2.

8 KLÍČOVÁ SLOVA

- Mladiství
- Trestná činnost
- Prevence
- Represe
- Kriminogenní faktory